

KIRKOLLISEN TYÖN OHJELMAN TULOSRAPORTTI 2019

SUOMEN LÄHETYSSEURA

Sisällysluettelo

Johdanto	1
Keskeiset tulokset	5
1. Kristillisen sanoman kohtaaminen	5
Kirkon perustoiminnot ja hyvän sanoman jakaminen	5
Teologisen kapasiteetin vahvistaminen	5
Kielityö	6
2. Seurakunta avoimena yhteisönä	7
Hengellinen työ	8
Diakoniatyö	8
Kasvatus ja elämäntaidot	9
3. Sukupuolen vuoksi syrjityt naiset ja tytöt	9
Kirkkojen tasa-arvotyö	10
Naisten ja tyttöjen voimaannuttaminen	10
Suojelu ja psykososiaalinen tuki	10
Seksuaaliterveys ja perhesuunnittelu	10
Kasvatus, koulutus ja elämäntaidot	10
4. Vammaiset henkilöt	11
Perus- ja inklusiivinen opetus	12
Vammaisten henkilöiden voimaantuminen ja toimeentulo	12
Lastensuojelu	13
5. Vähemmistöt	13
6. Riistetyt ja hyväksikäytetyt	14
Tietoisuuden lisääntymien ja toipuminen	14
Omaan elämään vaikuttaminen	15
7. Syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret	16
Perusopetus ja peruskoulun jälkeinen opetus	16
Suojelu, kasvatus ja lasten oikeudet	17
Lastensuojelu	17
8. ja 9. Vaikuttaminen: Poliittiset päättäjät, talousvaikuttajat ja kansalaisyhteiskunnan johtajat	18
10. Kumppanikirkot ja -järjestöt	20
Kumppanin kapasiteetin vahvistaminen	20
11. ja 12. Konfliktin osapuolet ja rauhanrakentajat	22
Läpileikkaavat teemat	24
Riskit	27
Seuranta ja arviointi	27
Liitteet	29
LIITE 1: Toiminnanohjauksen suunnitelma	
LIITE 2: Kirkollisen työn yksityiskohtainen tulosraportti 2019	

Johdanto

Suomen Lähetyksen strategiaa 2017-2022 toteutetaan neljän ohjelman kautta: Kirkollisen työn ohjelman, Kehitysyhteistyöohjelman, Vaikuttamistyön ohjelman sekä Rauhan ja Sovinnon ohjelman kautta. Ohjelmat täydentävät toisiaan ja vahvistavat Lähetyksen yhteisiä tavoitteita.

Tässä dokumentissa esitellään Kirkollisen työn tuloksia vuodelta 2019. Kirkollisen työn laajuudesta johtuen tässä dokumentissa esitellään ainoastaan keskeisimpiä tuloksia esimerkinomaisesti. Yksityiskohtaiset tulokset ovat luettavissa Liitteestä 2.

Vuosi 2019 oli Suomen Lähetyksen Kirkollisen työn ohjelmassa ohjelmakauden kolmas vuosi ja samalla saavutettiin ohjelman puoliväli. Vuoden 2019 lopulla Kirkollisen työn ohjelmassa aloitettiin ohjelman väliarviointi, joka toteutettiin ulkopuolisen konsultin toimesta ja valmistui 2020 keväällä. Väliarviointi kattoi ohjelman vuodet 2017-2019. Työssä arvioitiin ja analysoitiin Kirkollisen työn ohjelman tehokkuutta, merkityksellisyyttä, kestävyyttä, tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Vuonna 2019 Lähetyksen Kirkollista työtä toteutettiin 26 maassa (tämän lisäksi työtä toteutettiin globaalien yhteistyön kautta laajemmilla alueilla) yhteensä 137 hankkeessa. Koko Kirkollisen työn kulut vuonna 2019 olivat yhteensä 9 319 000 euroa. Se sisälsi niin Lähetyksen omien palkattujen työntekijöiden kulut, kumppanien palvelukseen palkattujen työntekijöiden kulut kuin suoraan hankkeisiin kohdistuneet kulut. Koko Lähetyksen ulkomaantyöhön käytettiin yhteensä 18.5 miljoonaa euroa.

Suomen Lähetyksen visio ja sen tavoite on: ”Sanoma Jumalan rakkaudesta toteutuu kaikkialla maailmassa ilona, rakkautena ja oikeudenmukaisuutena”. Tätä visiota toteuttava strategiaamme jakautuu neljään tavoitteeseen eli Toivon teemaan:

1. Todistamme Jumalan rajoja ylittävistä rakkaudesta
2. Puolustamme syrjittyjen ihmisarvoa ja -oikeuksia
3. Muutamme maailmaa oikeudenmukaisemmaksi
4. Rakennamme rauhan ja sovinnon edellytyksiä

Toivon teemoja toteutetaan kahdentoista ulkomaantyön tavoitteen (UT) kautta. Kirkollisen työn ohjelma toteuttaa kaikkia kahtatoista ulkomaantyön tavoitetta. Kirkollisen työn ohjelma on sisällöllisesti Lähetyksen laajin ohjelma. Ulkomaantyön tavoitteet määrittelevät kohderyhmät, joiden kanssa Toivon teemojen mukaista työtä tulee toteuttaa. Samalla ne määrittelevät kunkin kohderyhmän osalta strategiakauden tulostavoitteen. Ulkomaantyön tavoitteet ovat:

1. Kristillisen sanoman ulkopuolella olevat ovat kohdanneet Jumalan rajoja ylittävän rakkauden.
2. Seurakunta toimii avoimena yhteisönä ja ylittää rajoja osana maailmanlaajuisia kirkkoja.
3. Sukupuolen vuoksi syrjityt naiset ja tytöt tunnistavat uusia mahdollisuuksia ja hyödyntävät niitä.
4. Vammaiset henkilöt elävät omaehtoisesti esteettömässä ympäristössä osana yhteiskuntaa.
5. Vähemmistöt toteuttavat omaa kulttuuriansa ja elämäntapaansa vuorovaikutuksessa ja osana ympäröivää yhteiskuntaa.
6. Riistetyt ja hyväksikäytetyt toipuvat ja päättävät omasta elämästään osana yhteiskuntaa.
7. Syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret oppivat elämäntaitoja ja vastuullisen aikuisuuden perusteita.
8. Poliittiset päättäjät ja talousvaikuttajat tiedostavat ihmisoikeuksien toteutumisen esteitä ja toimivat niiden poistamiseksi.
9. Kansalaisyhteiskunnan johtajat puolustavat aktiivisesti syrjittyjen oikeuksia.
10. Kumppanikirkot ja -järjestöt toimivat ammattitaitoisesti ja hyvän hallintotavan mukaisesti.
11. Konfliktin osapuolet vahvistavat keskinäistä luottamusta ja työskentelevät yhteisten ratkaisujen löytämiseksi.
12. Rauhanrakentajat osallistavat konfliktin ratkaisun kannalta olennaisia ryhmiä, erityisesti naisia, rauhantyöhön.

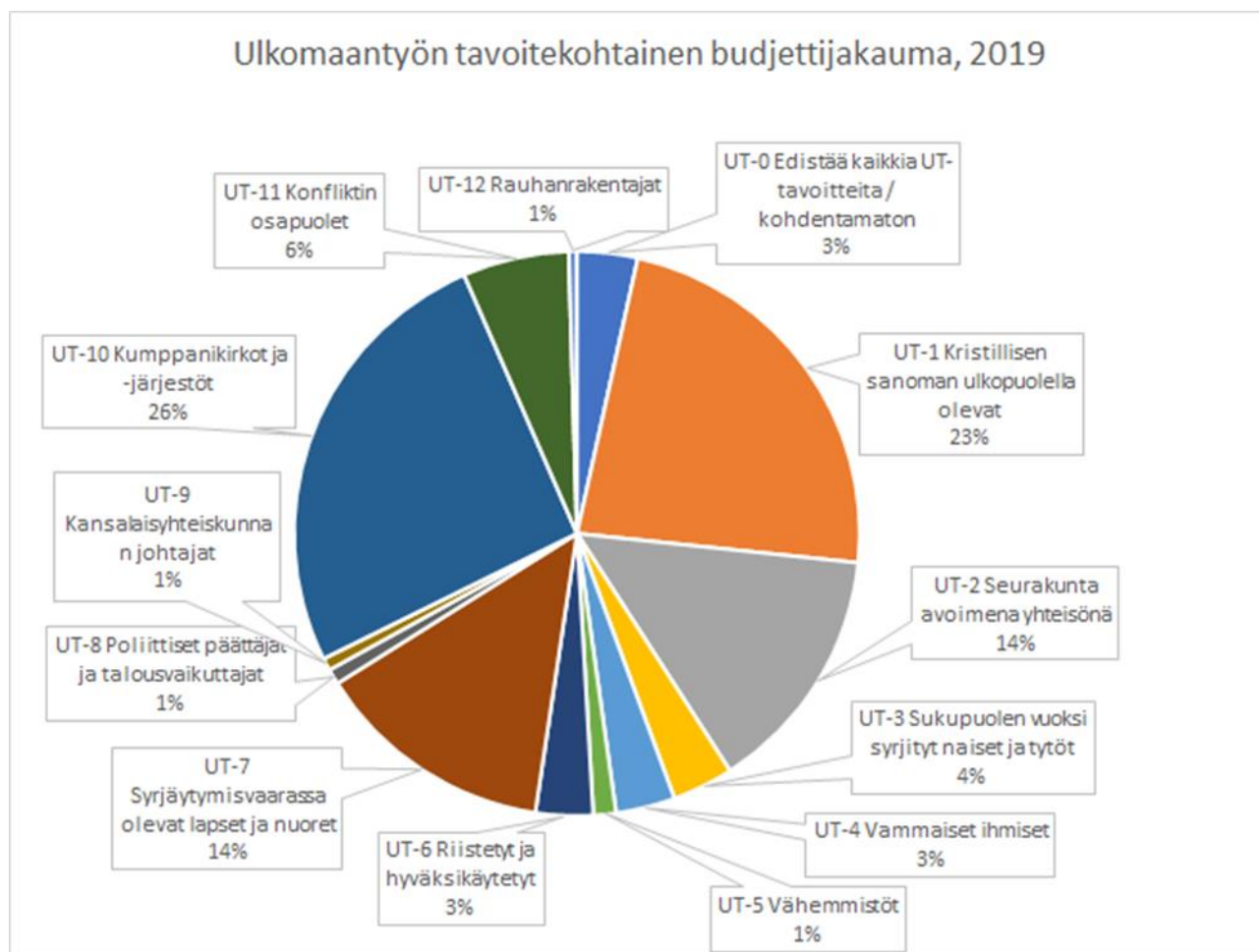
Tässä raportissa sekä Liitteessä 2 olevassa yksityiskohtaisessa tulosten esittelyssä tarkastellaan työn tuloksia, mittareita ja riskejä tavoitekohtaisesti yllä lueteltujen ulkomaantyön tavoitteiden mukaan. Suurin osa kirkollisen työn 137 hankkeesta syöttää tulostietoja useampaan eri ulkomaantyön tavoitteeseen. Hankekohtaiset tulokset ovat siten raportissa ja tuloksissa hajallaan eri tavoitteiden alla. Hankekohtaiset tiedot on mahdollista kerätä yhteen hankekoodien avulla, jotka ovat tekstissä mukana Liitteen 2 yksityiskohtaisessa tulostiedossa.

Kaikista ulkomaantyön tavoitteista Kirkollisen työn painopistealueiksi on valittu neljä: Kristillisen sanoman ulkopuolella ovat kohdanneet Jumalan rajoja ylittävän rakkauden (UT-1), Seurakunta toimii avoimena yhteisönä ja ylittää rajoja osana maailmanlaajuista kirkkoa (UT-2), Syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret oppivat elämäntaitoja ja vastuullisen aikuisuuden perusteita (UT-7) sekä Kumppanikirkot ja -järjestöt toimivat ammattitaitoisesti ja hyvän hallintotavan mukaisesti (UT-10).

Lähetysseuran strategia ja Toivon teemat perustuvat strategiaan linjauksiin, jotka ohjaavat kaikkea toimintaamme samoin kuin läpileikkaavat teemat, jotka koskevat Lähetysseuran koko ulkomaista työtä ja huomioidaan kaikessa työn suunnittelussa. Kirkollisen työn ohjelman läpileikkaavat teemat ovat:

1. Konfliktisensitiivisyys
2. Ympäristö ja ilmastonmuutos
3. Sukupuolten välinen oikeudenmukaisuus

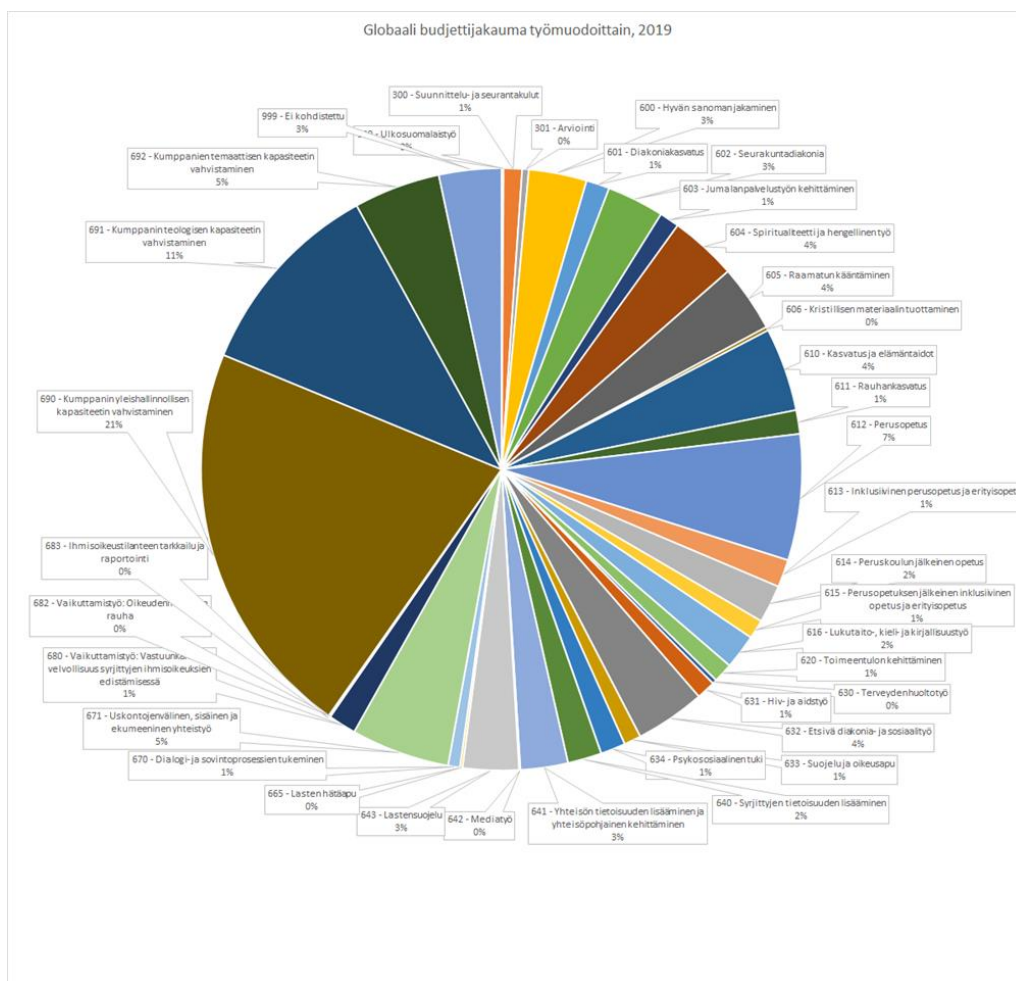
Saavutettuja tuloksia läpileikkaavien teemojen integroimisessa kaikkeen toteuttamaamme työhön tarkastellaan myös tässä raportissa.

Kuva 1: Kirkollisen työn ohjelman ulkomaantyön tavoitekohtainen budjettijakauma 2019

Ulkomaantyön tavoite	Ohjelma budjetillinen tavoite 2022 (%)	Ohjelma budjetillinen toteuma 2017 (%)	Ohjelma budjetillinen toteuma 2018 (%)	Ohjelma budjetillinen toteuma 2019 (%)
UT-1	21	17	27	23
UT-2	16	18	12	14
UT-3	2	3	2	4
UT-4	3	6	5	3
UT-5	2	2	2	1
UT-6	5	5	4	3
UT-7	20	20	16	14
UT-8	1	1	0	1
UT-9	2	2	2	1
UT-10	24	24	25	26
UT-11	3	3	5	6
UT-12	1	0	0	1

Taulukko 1: Kirkollisen työn ohjelman ulkomaantyön tavoitekohtainen resurssien jakaantuminen ja sen kehitys.

Kuva 2: Kirkollisen työn ohjelman budjetillinen jakauma työmuodoittain 2019 (prosentit pyöristettyinä).

Keskeiset tulokset

Alla esitellään vuoden 2019 Kirkollisen työn keskeisiä tuloksia ulkomaantyön tavoitteittain. Laajempi tulosten esittely on liitteessä 2.

1. Kristillisen sanoman kohtaaminen

Ulkomaantyön tavoite 1: Kristillisen sanoman ulkopuolella olevat ovat kohdanneet Jumalan rajoja ylittävän rakkauden.

Kirkollisen työn ohjelman ensimmäisen tavoitteen mukaista työtä tehdään kirkollisen työn ohjelmassa kahdesta näkökulmasta. Ensinnäkin pyritään siihen, että hyvä sanoma tavoittaa uusia ihmisiä ja ihmisryhmiä. Toiseksi tavoitteena on, että seurakunta vahvistaa ihmisten hengellistä kasvua. Tavoitteiden toteutumiseksi tuetaan ja toteutetaan kumppanien teologisen kapasiteetin vahvistamista, kielityötä ja kirkon perustoimintojen tukemista.

UT-1:n alaista työtä toteutettiin 64 hankkeessa 19 eri maassa ja lisäksi globaalina yhteistyönä. Pääosa tavoitteen alaisesta työstä kohdistui teologisen kapasiteetin vahvistamiseen (46 %), kirkkojen hyvän sanoman jakamisen vahvistamiseen (13 %), raamatunkäännöstyöhön (15 %) ja uskontojen väliseen, sisäiseen ja ekumeeniseen yhteistyöhön (10 %). Suurimmat kohdemaat olivat tavoitteen alaisessa työssä Thaimaa, Angola, Papua Uusi-Guinea, Tansania ja Kiina, mitkä kattoivat yhteensä 62 % kaikesta tavoitteen alaisesta työstä.

Merkittävimmät ohjelmataavoitteet keskittyvät Thaimaahan (19 %), Tansaniaan (15 %), Kiinaan (10 %), Angolaan (9 %) ja Papua-Uudelle Guineaan (9 %). Tavoite kattoi vuonna 2019 24 % Kirkollisen työn ohjelman kokonaisbudjetista (ohjelman asettama tavoitteellinen budjettiosuus vuodelle 2022 on 21 %). UT-1-tavoitteen alaisen työn kokonaisbudjetti oli 2,1 milj.€.

Kirkon perustoiminnot ja hyvän sanoman jakaminen

Kirkon perustoimintojen tukeminen vahvistaa ihmisten hengellistä kasvua turvaamalla kirkon toimintaedellytykset. Toiminta ylläpitää sanomaa kuulleiden sitoutumisen kirkkoon ja heidän hengellistä sekä kristillistä kasvua.

Työ on antanut toivoa laajasti eri ihmisryhmille. Syrjittyjen vähemmistöjen osallisuus on lisääntynyt seurakunnissa. SAT-7-satelliittikanavilla tavoitetaan Lähi-idässä 31 miljoonaa ihmistä, jotka kuulevat hyvää sanomaa. Kumppanikirkot jakoivat hyvää sanomaa sekä suoralla evankelointityöllä että osana seurakunnan perustoimintaa. Lähetysseuran tukema työ, joka suuntautui seurakuntien ulkopuolella oleviin, tavoitti 47 000 ihmistä. Pakistanissa vaikeassa uskonnollisessa puristuksessa elävät kristityt yhteisöt ovat voimistuessaan avautuneet ulospäin.

Teologisen kapasiteetin vahvistaminen

Vahvistaa kirkkojen kykyä kertoa hyvää sanomaa ja sitä kautta mahdollistaa sen, että sanoma tulee kuulluksi uusien ihmisryhmien parissa. Tuki stipendiaattipointoihin teologisissa korkeakouluissa on tässä työssä keskeinen toiminto. Teologisen kapasiteetin vahvistaminen kattoi 45 % ulkomaantyön tavoite 1 alaisesta työstä vuonna 2019.

- Teologinen kapasiteetti vahvistui teologisten oppilaitosten ja stipendiaattien tukemisen myötä. Luterilaisuus vahvistui niin nuorten kuin myös uusien kirkon johtajien parissa. Tuki mahdollisti myös mahdollisuuksia solmia kansainvälisiä yhteyksiä. Merkittävä osa teologisista opiskelijoista oli vähemmistöjen edustajia. Valmistumisen jälkeen he voivat palvella syrjittyjä ryhmiä ja olla esimerkkeinä kirkon sanoman kuulumisesta kaikille, kuten Etiopian työssä. Teologisen koulutuksen ansiosta päteviä teologeja valmistui kirkkojen palvelukseen. Nuorten, maallikoiden sekä työntekijöiden teologisen osaamisen tukeminen vahvisti kirkon identiteettiä ja asemaa yhteiskunnallisena toimijana. Naisten kouluttaminen vaikutti positiivisella tavalla kirkon kykyyn toimia. Teologisen osaamisen vahvistuminen edesauttoi perhetyötä seurakunnissa. Koulutetut työntekijät ovat pystyneet jatkokouluttamaan seurakunnan maallikoita, mikä on lisännyt vapaaehtoistyötä ja toiminnan jalkautumista laajemmille alueille ja moninaisimmilla tavoilla. Koulutuksen ansiosta luterilainen identiteetti vahvistui, luoden puitteet pitkän linjan uskontodialogin kehittymiselle. Vuonna 2019 valmistui 13 stipendiaattiopiskelijaa teologian alalta. Stipendiaattiopiskelun ohella vuonna 2019 tuettiin yhteensä 5 502 henkilöä, jotka osallistuivat Raamattukouluun tai teologisille kursseille.

Kielityö

Kielityön avulla tavoitetaan pienempiin kieliryhmiin kuuluvia ihmisiä tuottamalla kristillistä materiaalia ja kääntämällä Raamattua. Työ vahvistaa vähemmistöryhmien identiteettiä sekä on useasti ensiaskel lukutaidolle ja oman äidinkielen opetukselle. Samalla raamatunkäännöstyö luo seurakuntatyön ja raamattuopetuksen perustan. Työ vahvistaa ei-valta-asemassa olevien etnisten ja kielellisten ryhmien oikeuksia ja elinvoimaisuutta.

Raamatunkäännös- ja kielityön osuus koko Kirkollisen työn ohjelman budjetista oli 5.7 %.

- Mediatyö ja Hyvän Sanoman jakaminen hyötyvät toisistaan selkeästi. Raamatunkäännöstyö Papua Uusi-Guineassa, Senegalissa ja Angolassa toi omakielisen Raamatun saataville uusille kieliryhmille. Lisäksi työtä tuettiin globaalien verkostojen kautta toteutettavassa työssä. Samalla työ tuki vähemmistökielten puhujien identiteetin säilymistä, omanarvontuntoa ja lukutaitoa. Papua Uusi-Guineassa ääniraamatut tavoittivat niitä, jotka eivät vielä osaa lukea. Omakielisyys on selvästi tukenut uskonnon rauhanomaista harjoittamista. Käännöstiimeistä kasvaneet uskonnolliset johtajat ovat osallistuneet konfliktien selvittämiseen rauhanomaisin keinoin. Raportointivuonna valmistui 179 Raamatun kirjan käännöstä. Raamatunkäännöstyön hankkeita oli yhteensä viisi.
- Raamatunkäännöstyön haaste on, että kumppani kuuluu usein valtaapitävään enemmistöön ja siksi kiinnostus vähemmistöjen oikeuksia ajavaan ja asemaa parantavaan työhön voi olla heikkoa.

Vuonna 2019 opiskelleet ja opintonsa päättäneet stipendiaatit maittain	
Angola:	
-	Yhteensä 14 stipendiaattia
-	AO804/ 690 ja 691, 7 (M)
-	AO805/690 ja 691, 7 (F).
-	Naiset 50 %, miehet 50 %
-	Vuonna 2019 aloittaneet stipendiaatit, yhteensä 7 (F) AO805/690,691 ja 2 (M) AO804/691.
-	Ei valmistuneita.
Namibia:	
-	Yhteensä 7 stipendiaattia

- NA804/691, 4(F) ja 3 (M).
- Naiset 57 %, miehet 43 %
- Kaikki 7 valmistuivat, ei ole tullut valmistumisen jälkeen evaluaatioraporttia.
Etiopia:
- Yhteensä 5 stipendiaattia
- ET803/691, 5, joista 1(F), 4(M)
- Naiset 20 %, miehet 80 %
- Valmistui yhteensä 3 stipendiaattia, evaluaatiodokumentti on saatu kaikilta valmistuneilta, kaikki ovat työssä kirkossa.
Tansania
- Yhteensä 4 stipendiaattia
- TZ802/ 691, 3, (M)
- TZ803/690, 1, (M)
- Naiset 0 %, miehet 100 %
- Ei valmistuneita.
Senegal:
- Yhteensä 6 stipendiaattia
- SN801/ 692, 4 (M), 2 (F)
- Naiset 33 %, miehet 67 %
- Valmistui yhteensä 4 stipendiaattia, loppudokumentit ja evaluaatiot tulleet kaikilta, kaikki ovat sijoittuneet kirkon työhön.
Hongkong:
- Yhteensä 2 stipendiaattia
- HK802/690, 2 (F)
- Naiset 100 %
- Valmistui 2 stipendiaattia, evaluaatiot tulleet, molemmat kirkon työssä.
Nepal:
- Yksi stipendiaatti
- NP805/691 (M)
Thaimaa/ Mekong:
- Yhteensä 19 opiskelijaa.
- TH807/691, 12 (M), 7(F)
- Miehet 68 %, naiset 36 %

Taulukko 2: Vuoden 2019 stipendiaattityö taulukkona.

2. Seurakunta avoimena yhteisönä

Ulkomaantyön tavoite 2: Seurakunta toimii avoimen yhteisönä ja ylittää rajoja osana maailmanlaajuista kirkkoa.

Avoimen kirkon tavoite suuntaa työtä kohti inklusiivista kirkkoa. Ajatuksena on, että seurakunta toimii avoimena yhteisönä ja Kristuksen ruumis ei voi olla syrjivä, vaan ihmisiä kutsutaan sen yhteyteen riippumatta sukupuolesta, etnisestä ryhmästä, kielestä, vammaisuudesta, iästä, elinkeinosta, tai muista mahdollisista syrjinnän perusteina olevista ominaisuuksista. Tässä tavoitteessa toiminnan kohteena on ennen muuta kirkko. Silti hyödynsaajina voivat olla syrjittyihin ryhmiin kuuluvat ihmiset.

UT-2:n alaista työtä tehtiin 58 hankkeessa 20 eri maassa ja globaalina yhteistyönä. Pääosa tavoitteen alaisesta työstä kohdistui temaattisen kapasiteetin vahvistamiseen (26 %), spiritualiteettia ja hengellisyttä tukevaan työhön (20 %), seurakuntadiakoniaan (12 %) ja kasvatukseen ja elämäntaitoihin (12 %). Suurimmat kohdemaat, Viro, Senegal, Thaimaa ja Etiopia, kattoivat yhteensä 67 % tavoitteen alaisesta työstä. Tavoite kattoi vuonna 2019 13 % Kirkollisen työn ohjelman kokonaisbudjetista. Tavoitteena on, että UT-2 työ kattaisi 16 % budjetista vuoteen 2022

mennessä. Budjetissa on prosentuaalisesti pientä nousua, mutta toisaalta esimerkiksi Viron työtä ollaan päättämässä ja se on budjetillisesti suurin maa tämän tavoitteen kohdalla. Samoin Thaimaan työhön on tulossa suuria leikkauksia. Myös Etiopiassa toimiva avoimen kirkon ”mallihanke”, joka pyrkii syrjäntävastaisuuteen usean synodin alueella, on päättymässä.

Hyvän sanoman sisäistäminen innostaa toimimaan seurakunnassa vapaaehtoisena ja osallistumaan toimintaan myös kaikista syrjityimmistä ryhmistä olevia yhteisön jäseniä. Vuonna 2019 kumppanikirkoissa toimi yhteensä 1 994 vapaaehtoista (ohjelmamittari KIT 1.9).

Vuoden 2018 raportoinnin havaintona UT-tavoitteen 1 sisältämässä työssä oli, ettei se läheskään kaikissa tapauksissa nouse yhteisön marginaalissa olevista tai kohdistu heihin. Erityisesti usean Afrikan kirkon kohdalla oli nähtävissä, että kirkot toimivat ns. rikkaiden kirkkoina tai ovat olemassa vähintään yhteiskunnan keskiluokan hengellisiin tarpeisiin. Ehdotettiin, että kirkkojen ja seurakuntien asennemuutosta tältä osin tulisi tehdä erityisesti UT2-tavoitteen piirissä. Tämän vuoden UT1 -raportoinnista nouseekin edellisvuotta enemmän mainintoja syrjäntävastaisuuden osallistamisesta seurakunnassa sekä myös heidän teologisesta kouluttamisestaan.

Hengellinen työ

Sekä temaattista kapasiteettia että hengellistä työtä vahvistavat hankkeet tukivat seurakuntien perustyön kehittämistä ja kirkon avoimuuden vahvistamista. Tähän kuului muun muassa vähemmistökielisen materiaalin tuottaminen, mikä vahvisti vähemmistökielien käyttöä seurakunnissa sekä jumalanpalveluksissa. Tämä lisää uusien ihmisten osallisuutta kirkon toiminnassa. Spiritualiteetti ja hengellinen työ vahvisti seurakuntien toimintaa ja sen kehittämistä oppilaitostyöstä aina pyhäkouluihin, kuten oppilaitostyössä Namibiassa. Työ vahvisti kristillistä identiteettiä ja sai aikaan hengellistä kasvua. Monissa hankkeissa pääpaino oli erityisesti nuorten hengellisen elämän tukemisessa sekä lisäksi koulutettiin nuorisotyöntekijöitä. Useissa hankkeissa nuorten ohessa tärkeinä ryhminä olivat yhteisön heikoimmassa asemassa olevat, joiden osallisuus seurakunnan hengellisessä elämässä vahvistui.

Osa työstä kohdistui myös uskontojen väliseen yhteistyöhön ja dialogiin. Esimerkiksi Senegalin kirkon hankkeessa uskonnolliset ja perinteiset johtajat kantavat vastuuta yhteisön huonoimmassa asemassa olevien hyvinvoinnista. Raportointikauden aikana tehtiin yhteistyötä 24 paikallisen kyläjohtajan ja imaamin kanssa.

Kirkon avoimuutta lisättiin myös laajentamalla näköaloja sukupuolten välisen oikeudenmukaisuuden osalta kirkossa. Tansaniassa 400 naispapin konferenssi lähetti voimakkaan viestin sukupuolten välisestä oikeudenmukaisuudesta niin kirkolle kuin myös yhteiskunnalle.

Yhteisön tietoisuuden lisäämisen lisäksi inklusiota seurakunnissa on parannettu kouluttamalla syrjittyjä ryhmiä ja voimaannuttamalla heitä. Diakoniatyö on vahvistanut ihmisarvoa. Koulutuksen tuoma tasa-arvo voimaannuttaa syrjittyjä ihmisryhmiä. Pakistanissa vaikeassa uskonnollisessa puristuksessa elävät kristityt yhteisöt ovat voimistuessaan avautuneet ulospäin yhteiskuntaan. Tämä on ollut myös laajemmin globaalissa työssä havaittu vaikutus.

Diakoniatyö

Seurakuntien diakoniatyötä tehdään eri alueilla erilaisin painotuksin, mutta monissa hankkeissa pyritään vahvistamaan kirkon omaa diakoniatyötä kaikkein haavoittuvaisimpien ihmisten parissa. Heikossa asemassa olevien ihmisten osallisuus seurakunnissa vahvistui diakoniatyön hankkeiden kautta. Psykososiaalista tukea annettiin osana tavallista seurakuntien diakoniatyötä, erityisesti perhetyöhön keskittyneissä hankkeissa.

Syrjittyjen tietoisuuden lisäämisellä on ollut merkittävä merkitys kirkon avoimuutta edistävässä työssä. Syrjittyjen tietoisuuden lisääminen omista oikeuksistaan on sekä sosiaalinen, kognitiivinen että hengellinen prosessi, jolla voi olla yllättäviä vaikutuksia. Syrjintä kirkossa voi merkitä myös sitä, että jotkin ryhmät jättävät kirkon, jossa heitä ei oteta täysivaltaisina kristittyinä vastaan.

Kasvatus ja elämäntaidot

Kasvatuksen ja elämäntaitojen hankkeet ovat tukeneet sekä lasten ja nuorten tasapainoista kasvua aikuisuuteen että heidän kasvuun kristittyinä. Seurakuntien lapsi- ja pyhäkoulu työ on tarjonnut lapsille mahdollisuuden oppia Jumalasta, Jeesuksesta ja Raamatun kertomuksista. Työ on myös tarjonnut psykososiaalista tukea vaikeissa tilanteissa eläville lapsille. Lapsityön kautta uusia ihmisiä on tullut seurakuntiin. Nuorten toiminnassa on tuettu nuorten kasvua kristittyinä ja tarjottu heille mahdollisuuksia kasvaa ottamaan vastuuta ja oppimaan johtajuutta. Hankkeissa on myös koulutettu seurakunnissa kasvatustyötä tekeviä ihmisiä.

Esimerkiksi Tansaniassa seurakunnan nuorisotyö on vahvistunut ja nuorisotyötä tekevien ja siihen lisäkoulutusta saaneiden evankelistojen määrä on noussut kolmeentoista henkilöön raportointikauden aikana. Nuorisotyö, jossa nuorten elämäntaidot ja hengelliset kysymykset otetaan huomioon, on vakiintunut ja sen arvostus on lisääntynyt. Myös Senegalin kirkossa on lasten ja nuorten asema vahvistunut.

3. Sukupuolen vuoksi syrjityt naiset ja tytöt

Ulkomaantyön tavoite 3: Sukupuolen vuoksi syrjityt naiset ja tytöt tunnustavat uusia mahdollisuuksia ja hyödyntävät niitä

Edistämme naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista. Siksi lisäämme yhteisöjen ja naisten tietoisuutta heidän oikeuksistaan, tuemme naisten toimeentulon ja työllisyyden parantamista, edistämme tyttöjen koulutusta, sekä tuemme naisten ja tyttöjen kokonaisvaltaista voimaantumista.

Vaikka UT-3 erillisenä tavoitteena ei nouse ohjelman kokonaisuudessa erityiseksi painopisteeksi, sukupuolten välisen oikeudenmukaisuuden lisääminen ja naisten ja tyttöjen vahvistaminen on yksi koko Kirkollisen työn tärkeimmistä tavoitteista. UT-3:n alle määritellyn erityisen työn lisäksi naisten ja tyttöjen oikeudet ovat koko ohjelman läpileikkaava tavoite, johon pyritään lähes jokaisessa hankkeessa. Tämän vuoksi iso osa tätä tavoitetta edistävästä työstä on kirjattu muiden tavoitteiden alle. Tavoite kattoi vuonna 2019 4 % Kirkollisen työn ohjelman kokonaisbudjetista.

Vuonna 2019 UT-3 alaista työtä tehtiin 15 hankkeessa yhdeksässä maassa, sekä maailmanlaajuisena yhteistyönä. Tämän lisäksi viidessä eri hankkeessa raportoitiin odottamattomia sukupuolivaikutuksia, jotka kaikki olivat positiivisia. Mikäli nämä vaikutukset lasketaan yhteen, UT3 työtä tehtiin 20 hankkeessa ja 11 maassa. Pääosa tavoitteen alaisesta työstä kohdistui seurakuntadiakoniaan (20 %), Kasvatus ja elämäntaitojen vahvistamiseen (10 %), etsivään diakonia- ja sosiaalityöhön (17 %) sekä suojeluun ja oikeusapuun (12 %). Nämä työmuodot käsittävät työtä niin terveydenhoidosta naisten aseman voimistamiseen kirkossa, kuin tyttöjen koulutukseen ja nuorisotyöhön. Verrattuna vuoden 2018 tuloksiin toimeentulon kehittäminen (8,5 %) sekä terveydenhuoltotyö (7 %) pysyivät tärkeinä työmuotoina, mutta kokonaisbudjetin kasvaessa niiden prosentuaalinen osuus pienentyi. Suurimmat kohdemaat olivat Tansania (25 %), Thaimaa (20 %), Pakistan (18 %) ja Kiina (12 %), jotka kattoivat 73 % kaikesta toteutetusta työstä. Määrällisesti eniten naisia ja tyttöjä vahvistavia hankkeita oli Pakistanissa.

Kaikella toteutetulla työllä oli yhteisvaikutuksia sukupuolinormien kyseenalaistamiseen, sukupuolten välisen epäoikeudenmukaisuuden rakenteisiin vaikuttamiseen sekä epäoikeudenmukaisuuden juurisyihin.

Työn keskiössä on tyttöjen ja naisten koulutus, aina peruskoulusta ammattiin valmistaviin opintoihin tai teologiseen koulutukseen. Hankkeet tavoittavat koulupudokkaita, lukutaidottomia, yhteiskunnan marginaaliin työnnettyjä, sekä naisia, joiden koulutustausta antaa heille valmiudet vaikuttaa vaikuttaa kirkon ja yhteiskunnan rakenteissa. Työ vahvistaa naisten toimeentuloa ja sitä kautta itsemääräämisoikeutta. Kouluttautuminen, ammatillinen osaaminen sekä toimeentulo vaikuttavat myös käsityksiin sukupuolinormeista ja lisäävät naisten vaikutusmahdollisuuksia yhteisöissään.

Kirkkojen naistyö voimauttaa naisia sortavia rakenteita vastaan ja uudistaa kirkkoa sisältäpäin. Psykososiaalinen tuki niin tyttöjen talojen, turvakotitoiminnan kuin tv-lähetysten kautta voimistaa naisten tietoisuutta heidän omista oikeuksistaan. Seksuaaliterveys ja perhesuunnittelu yhdessä laajemman terveystoiminnan ovat voimistaneet sekä naisia että yhteisöjä Pakistanissa. Oikeusapuun liittyvät hankkeet ovat kasvaneet.

Kirkkojen tasa-arvotyö

Kirkkojen tasa-arvo työ vahvistui raportointivuotena erityisesti Boliviassa, Pakistanissa ja Etelä-Afrikassa. Naisten osuus johtajina lisääntyi eri kiintiökäytänteiden seurauksena. Kirkoissa kokoontui useita naisryhmiä, jotka esimerkiksi Kolumbiassa käsitelivät machismon kyseenalaistamista. Yhteisöjen tietoisuutta on lisätty niin kirkon monimuotoisessa toiminnassa, kuin tyttöjen kasvatukseen ja elämäntaitoihin keskittyneissä hankkeissa. Tansaniassa kirkon nuorisotyö on sukupuolisensitiivistä. Naisten osallistumista teologisiin seminaareihin, sekä naisia teologian tekijöinä ja yhteiskunnallisina toimijoina on vahvistettu. Naiset ovat aktiivisia ja omat oikeutensa tuntevia toimijoita omassa uskonnollisessa yhteisössään, sekä yhteiskunnassa. Israelissa kirkko on tukenut tyttöjen taloa, sekä vahvistanut vähemmistönuorten asemaa.

Naisten ja tyttöjen voimaannuttaminen

Yhteiskunnan marginaaliin työnnettyjen naisten ja tyttöjen osallisuus ja itsemääräämisoikeus ovat kasvaneet ammattimahdollisuuksien, toimeentulon tukemisen ja pienyrittäjyyden perusteella. Lukutaitotyö on vahvistanut naisten asemaa Papua Uudessa-Guineassa, kun he voivat käyttää uusia taitoja työmaailmassa. Koulupudokkaat ja lukutaidottomat ovat opiskelleet ja palanneet kouluun Pakistanissa. Terveystoiminta vähentää äitiyskuolemia ja perhesuunnittelu voimauttaa naisia Pakistanissa. Naiset ovat saaneet oikeusapua ja kokonaisvaltaista tukea lähisuhdeväkivallan vuoksi. Psykososiaalinen tuki ja naisten oikeuksista kertovat tv-ohjelmat vaikuttavat käsityksiin sukupuolittuneista normeista Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa.

Suojelu ja psykososiaalinen tuki

Psykososiaalinen tuki ja turvakotitoiminta vahvistivat suojan lisäksi naisten ja tyttöjen tietoisuutta heidän oikeuksista. Lisäksi miljoonia naisia tavoitettiin SAT 7 televisiolähetysten kautta, mitkä olivat suunnattuja naisille voimistamaan heidän tietoisuuttaan omista oikeuksistaan. Vuonna 2019 naisiin ja tyttöihin kohdistuneissa hankkeissa oikeusavun osuus vahvistui aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Seksuaaliterveys ja perhesuunnittelu

Työtä toteutettiin menestyksellisesti erityisesti Pakistanissa Tankin sairaalasta käsin toteutettavassa terveydenhuollon hankkeessa. Perhesuunnittelu ja laajemmin terveydenhoitotyö ovat voimistaneet naisia ja yhteisöjä Pakistanissa sen hankealueella.

- Naisten ja lasten terveys on parantunut Pakistanissa Tankin sairaalan alueella, jossa on paljon esim. äitiyskuolemia. Tarjolla on neuvolapalveluita ja yhä enemmän niitä käytetään. Asiakasmäärät ovat kasvaneet vuodesta 2018 noin 35 prosentilla. Raskaudenaikaisten konsultaatioiden määrä on kasvanut edelleen vuodesta 2018 11 prosentilla. Raskauksien riskejä arvioidaan, jolloin osataan paremmin suunnitella tarpeellisia hoitotoimenpiteitä. Hankkeessa myös kerrotaan perhesuunnittelusta ja on jaettu ehkäisyvälineitä mm. kondomeja. Tämä auttaa naisia perheensuunnittelussa ja vaikuttaa perheiden ja yhteisön hyvinvointiin. Terveempien raskauksien ja synnytysten ansiosta äitiyslapsikuolleisuus on vähentynyt alueella.

Kasvatus, koulutus ja elämäntaidot

Tyttöjen ja naisten koulutus aina peruskoulusta ammattiin valmistaviin opintoihin tai teologiseen koulutukseen on vahvistaneet naisten toimeentuloa ja sitä kautta itsemääräämisoikeutta. Koulutus hankkeet tavoittivat koulupudokkaita, lukutaidottomia, yhteiskunnan marginaaliin työnnettyjä sekä naisia, joiden koulutustausta antaa heille valmiudet vaikuttaa kirkon ja yhteiskunnan rakenteissa.

Taloudellisella itsenäisyydellä on vaikutusta myös tasa-arvoisuuteen aviopuolisoiden välillä. Tämä on näkynyt erityisesti Pakistanissa.

- Bolivian kirkon Verena Wells -keskus on tarjonnyt 10-18-vuotiaille maaseudun ja alkuperäiskansoihin kuuluville tytöille suojaa, ravintoa, majoituksen, kokonaisvaltaista huolenpitoa ja tukea koulunkäyntiin. Keskuksessa olleet opiskelleet 19 tyttöä valmistuivat luokaltaan menestyksekkäästi ja jatkavat opintojaan. Tyttöjen elämäntaidot ovat kehittyneet, heidän koulutustasonsa on noussut. Heillä on mahdollisuus jatko-koulutukseen ja tulevaisuuden toimeentuloon.
- Pakistanissa ompelukurssin käyneiden naisten perheiden taloudellinen tilanne on parantunut, kun naiset pystyvät hankkimaan toimeentuloa esimerkiksi ompelutöitä tehden. Yhteensä 235 naista osallistui ompelukursseille. Koulutettaville opetettiin myös hiv:sta, denguekuumeesta ja lastensuojelusta. Naisilla on koulutuksen myötä mahdollisuus hankkia toimeentuloa itselleen/perheelleen. Tämä nostaa naisten asemaa perheissä ja yhteisöissä.
- Senegalin luterilaisen kirkon alaisuudessa toimivassa Nuorten naisten koulutuskeskuksessa formaalista koulujärjestelmästä pudonneet tytöt ja naiset saavat ammatillista koulutusta. Vuonna 2019 keskuksessa opiskeli kolmella vuosikurssilla 78 opiskelijaa. Keskukselta valmistui 10 naista.
- Pakistanissa ukemaan ja kirjoittamaan oppiminen sekä arkipäivän taitojen kehittyminen ovat voimaannuttaneet naisia vahvemmin osaksi yhteisöjään. Monet tytöt, jotka ovat jättäneet koulun kesken, palaavat takaisin kouluun lukutaitokurssin suorittamisen jälkeen. Yhteensä 248 naista ja 11 poikaa osallistuivat lukutaitoluokille 14 lukutaitokeskuksessa. He oppivat lukemaan ja kirjoittamaan sekä saivat tietoa monista elämän käytännön asioista. Lukutaitoluokissa opetettiin myös hiv:sta, denguekuumeesta ja lastensuojelusta. Monet tytöt jatkoivat kurssin jälkeen opintojaan koulussa.
- Nepalissa kummihankkeen kautta tuettujen lasten koulumenestys nousi prosentilla vuonna 2019 ja koululäsnäolo 69 % edelliseen vuoteen verrattuna. 7-9 luokkalaiset kummioppilaat saivat keskiarvoa paremmat arvosanat opinnoissaan. Hankkeen kautta lähes 100 dalit-tyttöä saa peruskoulutuksen ja jatko-opintoihin päässeet tytöt mahdollisuuden tukeen opintojensa ajan. Hankekaudella keskitytään tukemaan luokkia 9-12 ja sen jälkeen alkavia ammattiopintoja. Kummiohjelmassa olevat tytöt ja heidän perheensä saavat myös valistusta hygieniasta, terveydenhuollosta sekä ravitsemukseen liittyvistä asioista.

4. Vammaiset henkilöt

Ulkomaantyön tavoite 4: Vammaiset henkilöt elävät omaehtoisesti esteettömässä ympäristössä osana yhteiskuntaa.

Tuemme vammaisten ihmisten mahdollisuutta omaehtoiseen elämään poistamalla toimintaympäristön fyysisiä ja sosiaalisia esteitä, tukemalla vammaisten ihmisten kokonaisvaltaista voimaantumista sekä parantamalla toimeentuloa ja edistämällä vammaisten lasten pääsyä koulutukseen. Pääpaino Kirkollisen työn ohjelman tavoitteen 4 työstä on vammaisten lasten inklusiiviseen opetukseen suuntautunutta työtä. Kirkollisen ohjelman alaisen työn suorina hyödynsaajina oli vuonna 2019 1 580 vammaista henkilöä. Heistä reilusti yli puolet oli lapsia.

UT-4:n alaista työtä tehtiin 10 hankkeessa kymmenessä eri maassa. Pääosa tavoitteen alaisesta työstä kohdistui inklusiiviseen opetukseen ja erityisopetukseen sekä perusopetuksessa (41 %) että sen jälkeisessä koulutuksessa (30 %). Työmuodoista toimeentulon kehittäminen oli kolmanneksi suurin (8 %) Suurimmat kohdemaat olivat Nepal (53 %) ja Etiopia (25 %). Tavoite kattoi vuonna 2019 3 % Kirkollisen työn ohjelman kokonaisbudjetista. Laskua edelliseen vuoteen oli kahden prosentin verran ohjelman kokonaisbudjetista.

Perus- ja inklusiivinen opetus

- Nepalissa yhteensä 181 vammaista opiskelijaa sai tukea peruskoulun jälkeisiin opintoihin hankkeen kautta vuonna 2019. Yhteensä 16 opiskelijaa suoritti 12-luokan (lukiotaso) loppuun raportointivuoden aikana. Heistä 7 jatkaa kandiopintoihin (bachelor). 35 vammaista nuorta sai työpaikan.
- Kiinassa Hexin alueen alakouluikäisten lasten tietoisuus lasten oikeuksista vahvistui. Lasten tietoisuus fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden vaalimisesta vahvistui. 91 alakoululaista osallistui koulutukseen. Lapset oppivat miten toimia, kun tuntemattomat lähestyvät heitä, pyytävät mukaansa tai kyselevät tietoja perheestä. 91 lasta osallistui koulutukseen, jossa näitä asioita käsiteltiin. Hanketyöntekijöiden kotikäynnit (viidessä perheessä) lisäsivät huoltajien ja hanketyöntekijöiden ymmärrystä lasten ongelmista ja tarpeista.
- Boliviassa vuonna 2019 yhteensä 24 lasta (15 tyttöä ja 9 poikaa) osallistuivat keskuksen toimintaan koko vuoden ajan. Vuoden alussa lapsia oli vielä 35. Keskuksen lapset ovat edistäneet opintojaan ja saaneet tarvitsemaansa erityisopetusta. Heidän oppimisensa on parantunut huomattavasti. He suoriutuivat opinnoista ja päättivät lukuvuoden tyydyttävästi. Keskuksen lapset saavat pienen, mutta ravitsevan välipalan. Lasten oppiminen on parantunut huomattavasti, ja välipala auttaa keskittymään ja osallistumaan opetukseen. 15 lasta on myös saanut kuljetuksen keskukseseen ja takaisin kotiin, koska keskuksessa käynti ei olisi heille muuten mahdollista. Keskuksen lapsille, heidän vanhemmilleen ja henkilökunnalle järjestettiin myös koulutusta lasten oikeuksista sekä työpaja, jonka tarkoituksena oli saada lapset tunnistamaan omia taitojaan ja kykyjään ja pohtimaan tulevaisuuden vaihtoehtojaan.
- Venäjällä 138 vammaista lasta ja heidän perheensä saivat psykologista, juridista, hengellistä ja materiaalista apua ja tukea. Vammaiset ja vanhemmat saivat vertaistukea. Yhteiset tapahtumat ja leirit kehittivät vammaisten nuorten sosiaalista elämää, vahvistavat minäkuva ja identiteettiä, loivat ystävyys-suhteita ja loi toivoa nuorten elämään.
- Etiopiassa kuulovammaiset oppilaat ovat saaneet laadukasta opetusta ja ammatillisia valmiuksia, mikä mahdollistaa myöhemmin työllistymisen tai opinnot yliopistossa.

Vammaisten henkilöiden voimaantuminen ja toimeentulo

- Kolumbiassa vammaiset henkilöt ovat voimaantuneet. Heidän henkinen ja fyysinen kunto on kasvanut. He ovat löytäneet elinkeinoja saamansa koulutuksen jälkeen, esimerkiksi opettajina sekä myymällä käsitöitä. Vammaisten valmistamien tuotteiden markkinointi on laadukasta. Myös nuorten vammaisten sekä naisten itsetunto on vahvistunut, he kokevat olevansa osa yhteisöä ja voivansa osallistua. Lisäksi työn tunnettuus on lisääntynyt erilaisten näyttelyiden ym kautta (esimerkiksi yliopistoissa).
- Etiopiassa vaikeasti vammaisten lasten henkinen, fyysinen ja sosiaalinen hyvinvointi on parantunut. Lapset reagoivat puheeseen eri tavalla ja heidän kognitiiviset taitonsa ovat monen kohdalla parantuneet. Lisäksi myönteistä muutosta on tapahtunut heidän perheidensä suhtautumisessa vammaiseen lapseen.
- Senegalin luterilaisen kirkon diakoniatyö on vahvistanut vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteisöissä. Vammaisten henkilöiden syrjintä on vähentynyt. Vuoden 2019 aikana toteutettiin yhteensä 130 toimintaa, jotka suoraan tai epäsuorasti paransivat vammaisten ihmisten oikeuksia.
- Etiopiassa äidit ovat oppineet iloitsemaan vammaisesta lapsestaan sen sijaan, että lapsi nähdään kirouksena. Tämä kertoo merkittävästä muutoksesta asennetasolla, mikä voimaannuttaa sekä vammaista yksilöä että koko yhteisöä ja poistaa sosiaalisia esteitä. Paljon on tehty oikein, työ on pitkäjännitteistä, ja tuloksille tulee antaa aikaa tulla.
- Musiikkitunnit Kiinassa ja tanssitunnit Kolumbiassa ovat vahvistaneet ja lisänneet itsetuntoa hankkeen hyödynsaajien keskuudessa sekä vaikuttaneet positiivisesti lasten henkiseen hyvinvointiin. Lasten ja aikuisten, vammaisten ja ei-vammaisten oppimiskykyyn taideaineilla

on tutkitusti suuri merkitys. Merkilläpantavaa on, että myös näitä työkaluja muutamissa hankkeissa osataan ja voidaan jo käyttää.

Lastensuojelu

- Senegalissa vammaisten henkilöiden osallisuus ja yhteisöön kuuluminen on vahvistunut ja toimeentulo parantunut. 15 lapsen asema yhteisössä on parantunut: kaksi vammaista lasta käy koulua, kahden lapsen elämä parani operaatioiden kautta, kolme sai apuvälineitä ja kahdeksan lapsen ruokaturva parani.
- Etiopiassa lastensuojelu on osa Hosainan kuurojen koulun toimintaa ja koulun yksi tavoite on tukea kuurojen lasten ja nuorten kasvua holistisesti ottaen huomioon henkisen, fyysisen ja hengellisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden. Yksi vaikutuksen merkki on se, että koulun oppilaat ovat hyvin tietoisia oikeuksistaan ja osaavat vaatia henkilökunnalta asumiseen ja opetukseen liittyvien oikeuksien toteutumista. Hosainan kuurojenkoulun merkitys on yhteiskunnallisesti suuri, sillä se on mallikoulu maan muille inklusiivista perusopetusta tarjoaville oppilaitoksille ja viestii koulutuksen yhdenvertaisuudesta ja vammaisten ihmisten oikeudesta koulutukseen laajemminkin.

5. Vähemmistöt

Ulkomaantyön tavoite 5: Vähemmistöt toteuttavat omaa kulttuuriansa ja elämäntapaansa vuorovaikutuksessa ja osana ympäröivää yhteiskuntaa.

Kirkollisen työn ohjelman viides tavoite käsittelee vähemmistöihin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen mahdollisuuksia toteuttaa omaa kulttuuriaan ja elämäntapaansa osana ympäröivää yhteiskuntaa. Lisäämme ihmisten tietoisuutta vähemmistöryhmiin kuuluvien oikeuksista, vahvistamme vähemmistöjen identiteettiä ja omanarvontuntoa sekä tuemme vähemmistöihin kuuluvien ihmisten koulutusta ja toimeentulomahdollisuuksia. Työ pitää sisällään maahanmuuttajia ja HIV/Aids:in kanssa eläviä vähemmistöön kuuluvia henkilöitä voimauttavaa työtä, vähemmistökielten asemaa vahvistavaa työtä, vähemmistöryhmiin kuuluvien lasten koulunkäyntiä vahvistavaa työtä ja uskonnolliseen vähemmistöön kuuluvien nuorten voimauttavaa työtä.

Vuonna 2019 UT-5:n alaista työtä tehtiin 6 hankkeessa viidessä eri maassa. Keskeisinä toimintamuotoina olivat seurakuntadiakonia Ranskassa (62 %), Hiv- ja aidstyö Kiinassa (19 %), vähemmistöihin kohdistunut perusopetustyö Tansaniassa (10 %), syrjittyjen tietoisuuden vahvistaminen Israelissa (7 %) ja spiritualiteetti ja hengellinen työ Thaimaassa (2 %).

Huomattavaa on, että vaikka kirkollisen työn kokonaisbudjetista kohdennettiin suoraan tähän tavoitteeseen vain prosentti, niin vähemmistöjen osuus kirkollisen työn ohjelman suorista hyödynsaajista on kokonaisuudessaan noin 23 000 henkilöä.

Vähemmistöihin kohdistuvan työn tuloksia oli muun muassa:

- Ranskassa Marhabanin aktiivinen verkostoituminen ja innovatiivinen diakoninen työote on luonut rakenteita kestäväälle kotouttamistoiminnalle. Paikallisviranomaistasolla on huomioitu Marhabanin tekemä työ ja julkista tukea työlle on lisätty.
- Thaimaassa omakielinen seurakuntatyö ja musiikkityö Lua-seurakunnissa ovat jatkaneet vahvistumista ja vahvistaneet samalla vähemmistön identiteettiä. Työn tuloksena luan kieltä on alettu käyttää thai kielen rinnalla kirkon jumalanpalveluselämässä entistä rohkeammin.
- Tansaniassa Morogoron hiippakunnan Maasai-työssä lasten oikeus oppia lukemaan äidinkielellään on edistynyt positiivisesti. Lasten vanhemmat ovat ymmärtäneet koulutuksen merkityksen ja tottuneet lähettämään lapsensa maankielisiin esikouluihin. Myös uusia koulurakennuksia on alettu rakentaa kylissä omaehtoisesti.
- Tansanian Morogoron hiippakunnan Maasai-työn HIV- ja aidstyössä tietoa taudin vaikutuksista ja ehkäisystä on jaettu seminaareissa 320 ihmiselle.

- Papua-Uudessa-Guineassa Kovain kielialueella merkittävä kieli- ja raamatunkäännöstyön tulos on kielenpuhujien identiteetin vahvistuminen, josta osoituksena on mm. se, että lapset käyttävät kovain kieltä ja kieltä käytetään myös mm. sähköisten viestien kielenä (mobiiliteknologia). Papua-Uudessa-Guineassa arvioidaan olevan yli 800 kieltä, joista lähes 300 on SIL Internationalin arvion mukaan vaarassa kadota. Kielellisen monimuotoisuuden katoaminen on erityinen riski alueilla, jotka ovat kauppayhteyksien varrella ja joiden jäsenet ansaitsevat elantonsa kielialueen ulkopuolella.

6. Riistetyt ja hyväksikäytetyt

Ulkomaantyyön tavoite 6: Riistetyt ja hyväksikäytetyt toipuvat ja päättävät omasta elämästään osana yhteiskuntaa.

Kirkollisen työn ohjelman työ riistettyjen ja hyväksikäytettyjen parissa vahvistaa henkilöiden kykyä jatkaa elämässään kestäväällä tavalla vaikeuksien aikana ja tarjota jälkitukea kriisin jälkeiseen vaiheeseen. Tavoitteen alla toteutetaan monipuolisesti työtä vahvistamalla näitä ihmisryhmiä juridisesti ja henkisesti. Työ jakaantuu kolmeen alatavoitteeseen. Ensimmäinen on, että riistettyjen ja hyväksikäytettyjen tietoisuus omista oikeuksistaan ja heidän pääsynsä peruspalveluihin ovat vahvistuneet. Toiseksi vahvistetaan riistettyjen ja hyväksikäytettyjen eheytyä kohti tasapainoista elämää. Kolmanneksi tuetaan riistettyjen ja hyväksikäytettyjen mahdollisuuksia toimia elämässään itsenäisesti.

UT-6:n alaista työtä tehtiin 9 hankkeessa kuudessa eri maassa sekä osana SAT 7 -tukea. Vuonna 2019 työ tavoitti yhteensä yli 28 590 riistettyä ja hyväksikäytettyä henkilöä. Valtaosa heistä oli lapsia tai nuoria. Uusia toiminnan ulkopuolelta olevia tavoitettiin 735 ihmistä. Liki 800 henkilöä saavutti uudelleen elämän hallintansa toiminnan tuloksena.

Tavoite kattoi vuonna 2019 3 % Kirkollisen työn ohjelman kokonaisbudjetista.

Tietoisuuden lisääntymien ja toipuminen

- Palestiinassa Defence for Children International (DCIP) edusti vuonna 2019 437 lasta oikeudessa. Tapauksista 211 lasta oli Israelin sotilastuomioistuimen vangitsemia. 40 lapsista oli Israelin siviilioikeuden käsittelyssä ja 186 lasta, joiden käsittelyt tapahtuivat Palestiinalaishallinnon tuomioistuimessa.
- DCIP:n perustamien suojelutiimien koulutuksiin osallistui 326 lasta joista 147 tyttöä ja 179 poikia ja 60 aikuista joista 36 naisia. Koulutusten tarkoituksena oli vahvistaa lasten elämäntaitoja, suojelua, väärinkäytösten dokumentointia ja vaikuttamistyötä. Lisäksi järjestettiin 125 seurantakoulutusta. Tiimit dokumentoivat yhteensä 155 lasten rikkomustapausta.
- Taiwanilla kolmessa pidätyskeskuksessa ja kahdessa vankilassa on vuoden 2019 aikana tavoitettu satoja ulkomaalaisia. Pidätettyjen ja vankilatuomiota istuvien oikeus terveyteen on parantunut materiaalsen tuen kautta ja heidän elämäntoivonsa on lisääntynyt. Kiinan kieltä puhumattomien ulkomaalaisten mahdollisuus käsitellä tilannettaan ja rakentaa sosiaalisia yhteyksiä muihin samassa tilanteessa oleviin on parantunut omakielisen psykososiaalisen tuen kautta. Pienryhmäkokoontumisia järjestettiin mm. thaksi, vietnamiksi, indonesiaksi ja malaijiksi. Hankkeessa vierastyöläiset ja muut ulkomaalaiset saavat kokonaisvaltaista tukea ihmisarvoiseen elämään.
- Taiwanin paperittomien maahanmuuttajien tuen aikaansaama muutos yksilöissä voidaan nähdä mahdollisuutena laajemmalle yhteiskunnalliselle muutokselle. Useat erilaisista rikoksista tuomitut ovat kokeneet vankilassa elämänmuutoksen, mikä voi osaltaan vähentää rikollisuutta ja sen vaikutuksia yksilöiden lähiyhteisöissä.

- Nepalissa 150 HIV-positiivista henkilöä, jotka osallistuivat heille pidettyihin seminaareihin, oppivat miten elää HI-viruksen kanssa niin, että eivät levitä tartuntaa, mutta voivat silti elää normaalia, hyvää elämää. 590 HIV-positiivista henkilöä sai psykososiaalista tukea, hoitoonohjausta ja neuvontaa. He saivat rohkaisua ja oppivat ymmärtämään, että normaali elämä on mahdollista tartunnasta huolimatta. 50 sairastunutta sai lääkeapua ja hoitoonohjausta. Nämä tilaisuudet auttoivat siinä, että HIV/Aidsin vaikutuspiirissä elävät saivat rohkaisua ja vertaistukea ja löysivät uusia tapoja elää.
- Nepalissa 200 Intian rajan lähellä asuvaa nuorta osallistui ihmiskaupan vastaisiin kokouksiin ja 140 nuorta tyttöä sai keskusteluapua rajan lähellä olevissa tiedonjaon keskuksissa. Paikallisten ja erityisesti rajan tuntumassa elävien ihmisten tietoisuus ihmiskaupan vaaroista kasvoi ja he saivat myös apua.
- Etiopiassa kaikkiaan 23 seksuaalista hyväksikäyttöä kokenutta naista on saanut psykososiaalista tukea vertaistukiryhmässä ja kahdenvälisissä keskusteluissa hankkeen työntekijän kanssa. Koska seksuaalisesta väkivallasta puhuminen on erittäin vaikeaa, traumaattista ja kulttuurinen tabu, tulokset kehittyvät hitaasti mutta varmasti.
- Senegalissa diakoniatyön piirissä aloitettiin vankilatyö kahdessa vankilassa. Vankilaolosuhteet ovat erittäin huonot ja työn kautta tarjotaan vangeille aktiviteettejä kuten pelejä ja käsitöitä.

Omaan elämään vaikuttaminen

Riistettyjen ja hyväksikäytettyjen mahdollisuudet toimia itsenäisesti elämässään vahvistuvat

- Nepalissa 40 dalit- tai HIV/Aidsin vaikutuspiirissä elävää naista sai koulutusta toimeentulosta, minkä seurauksena heidän toimeentulonsa parani. 54 sai starttirahaa oman elinkeinon harjoittamisen aloittamiseksi. Heikossa asemassa olevat, riistetyt ja hyväksikäytetyt ovat löytäneet uusia toimeentulotapoja.
- Tansaniassa entisistä seksityöläisistä muodostettujen naisryhmien toiminta on vakiinnuttanut asemansa, ja eri uskontokunnista tulevat naiset ovat ryhmissä keskenään vapautuneesti. Käsitöinä valmistetut tuotteet ovat hyvälaatuisia ja niitä on saatu myyntiin sekä omaan myymälään että muihin laadukkaisiin paikkoihin. Ympäristössä olevassa yhteisössä naisten kohentunut asema ja uusien toimeentulolähteiden kehittäminen on pantu positiivisena asiaana merkille.
- Etiopiassa 26 naista sai yrittäjyyskoulutusta, käsityöopetusta ja talouskoulutusta. Heistä kolme sai oman ompelukoneen ja aloitti elinkeinonharjoittamisen ompelijoina. 24 naista sai siemenrahaa oman pienimuotoisen elinkeinonharjoittamisen tueksi. Naisten taloudellinen omavaraisuus ja toimijuus parani.
- Tansaniassa 24:n albinismin kanssa elävän tytön elämä muuttui hankkeessa saadun koulutuksen ja kaikille osallistuneille annetun ompelukoneen myötä. Heidän elämänhallinta on kasvanut. Aiemmin hyljeksitty tyttö voi nyt ottaa vastuuta perheen elättämisestä ja samalla kohottaa muidenkin albinismin kanssa elävien asemaa ja ihmisarvoa. Albinismin kanssa elävät tytöt levittävät yhteisöihinsä positiivista ilmapiiriä ja toivoa muille vastaavassa asemassa oleville. Samoin perheissä on alettu arvostaa kohderyhmän ihmisiä uudella tavalla mm. perheensä elättäjinä.
- Palestiinassa 91 %:lla lapsista ja aikuisista, jotka saivat psykososiaalista tukea, on parempi mahdollisuus tulla toimeen traumansa ja/tai vammansa kanssa. 97% vastaajista kertoi elämänlaatunsa parantuneen tuen myötä. 437 hyödynsaajan taloudellinen omavaraisuus parani ammatillisen koulutuksen myötä ja 45:lla parantuminen tapahtui itsensä työllistämisen myötä. 838 hyödynsaajaa on integroitunut takaisin kouluun.

7. Syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret

Ulkomaantyön tavoite 7: Syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret oppivat elämäntaitoja ja vastuullisen aikuisuuden perusteita.

Työ lasten ja nuorten parissa on yksi kirkollisen työn ohjelman neljästä painopistealueesta. UT-7 alaista työtä tehdään lähes kaikkissa toimintamaissa, suurimpina Etiopia ja Senegal. Vuonna 2019 23 % Kirkollisen työn ohjelman suorista hyödynsääjistä oli lapsia, eli työ tuki noin 41 000 lasta globaalisti. Tavoite kattoi vuonna 2019 14 % Kirkollisen työn ohjelman kokonaisbudjetista, mikä oli kahden prosentin lasku vuoteen 2018 verrattuna.

Pääosa perinteisestä perusopetuksen tukemisesta sisältyy UT-7 tavoitteen alle, mutta on hyvä huomata, että työmme tulokset lasten parissa jakautuvat laajemmin useiden ulkomaantyön tavoitteiden alle. Seurakunnan lapsityö on pääosin tavoitteen UT-2 alaisuudessa. Tyttöjen ja nuorten naisten koulutushankkeet kohdistuvat puolestaan tavoitteen UT-3 alle. Vammaisten lasten inklusiivinen opetus esiintyy tavoitteen UT-4 alapuolella ja vähemmistölapsiin kohdistuvat toiminnot ja tulokset sijoittuvat UT-5 alle. Toiminnot, jotka kohdistuvat sellaisiin lapsiin, jotka ovat riistettyjä ja hyväksikäytettyjä ja tarvitsevat muun muassa suojelua ja juridista tukea, sijoittuvat tavoitteen UT-6 alle. Lastenoikeuksiin liittyvä vaikuttamistyö on tavoitteiden UT-8 ja UT-9 alaisuudessa, ja lasten parissa työskentelevien henkilöiden kapasiteetin vahvistaminen muun muassa lastensuojelusta, inklusiivisesta opetuksesta tai muusta lasten parissa toteutettavan työn teemasta kohdistuu puolestaan UT-10 alle. Sellainen lasten parissa tehtävä työ, jossa merkittävänä tulokulmana työhön on rauhan edellytysten vahvistaminen (yleensä rauhankasvatus), puolestaan sijoittuu tavoitteen UT-11 alaisuuteen.

Tavoitteen UT-7 alla työ jakaantuu kolmeen alaryhmään. Ensinnäkin edistämme syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten oikeuksien vahvistumista. Tämän tavoitteen toteutumiseksi vahvistamme lasten itsensä, heidän vanhempiansa ja koko yhteisön tietoisuutta lastenoikeuksista.

Toiseksi edistämme lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistumista. Tavoitteeseen pyrimme järjestämällä psykososiaalista tukea, vahvistamalla lasten terveyttä, tarjoamalla kasvatuksellista ja elämäntaitoja vahvistavaa toimintaa sekä tarjoamalla lastensuojelua ja juridista apua sitä tarvitseville lapsille. Pyrimme etsivän diakonian keinoin ulottamaan apumme myös niille lapsille, jotka ovat avun tarpeessa, mutta eivät vielä ole toiminnan piirissä. Teemme vaikuttamistyötä lastenoikeuksien puolesta.

Kolmantena, yhtenä perinteisimmistä työmuodoista, tuemme syrjäytymisvaarassa olevien lasten koulutusta. Keskitymme myös lisäämään koulutuksen laatua sekä opetusta tukevaa toimintaa. Huomioimme toiminnassa myös tarpeet peruskoulun jälkeisten opintojen tukemiselle sekä nuorten aikuisten keskuudessa toimeentuloa vahvistavia toimintoja.

Vuonna 2019 UT-7 alaista työtä toteutettiin 19 maassa ja lisäksi kansainvälisesti SAT 7 -kanavan mediatyön kautta. Budjetillisesti merkittävimmät panostukset käytettiin Etiopiassa, Senegalissa, Israelissa ja Angolassa. Työmuodoista taloudellisesti merkittävin oli edelleen perusopetus, jonka tukemiseen budjetista käytettiin reilut 40 %. Kasvatus- ja elämäntaidot, lastensuojelu ja peruskoulun jälkeinen opetus tulivat lähes tasaväkisesti seuraavina.

Perusopetus ja peruskoulun jälkeinen opetus

Perusopetuksen tukeminen yhteiskunnan kaikista haavoittuvimmille ja syrjityille lapsille kattoi 43 % koko tavoitteen alla tehdystä työstä ja 13 % kohdistui peruskoulun jälkeiseen opetukseen. Vuonna 2019 kummituella tuettuja lapsia valmistui koulusta yhteensä 367 lasta ja nuorta. Arvioilta 74 % näistä nuorista sijoittuivat jatko-opintoihin. 12 hankkeessa voitiin myös todeta, että lapsen koulutus oli pystynyt tuomaan lisääntynyttä toivoa ja mahdollisuuksia perheelle ja koko yhteisölle.

Jatkokoulutus on mahdollistunut usealle syrjäytymisvaarassa olevalle nuorelle. Perusopetuksen hankkeissa tuki on kohdistunut kokonaisvaltaisesti, mahdollistaen myös erilaiset tuki ja ohjaustoimet, mitkä ovat näyttäytyneet merkittävänä opinnoissa menestymisessä.

- Botswanassa nuorten akateeminen suorituskyky on selkeästi parantunut. Lasten ja nuorten itseluottamus on kohentunut, ja he ovat saaneet työkaluja mm. kommunikaatioon ja hyväksikäytöltä suojautumiseen. Nuorten edellytykset siirtyä eteenpäin koulussa ja työelämässä ovat vahvistuneet. Vanhempien vanhemmuustaidot ovat parantuneet.

Suojelu, kasvatus ja lasten oikeudet

Työtä lastenoikeuksien toteutumiseksi on tehty monella tasolla. Tämä on pitänyt sisällään lapsiin itseensä kohdistunutta koulutusta sekä koulutusta vanhemmille ja opettajille. Fyysinen turvallisuus ja turvallisen kasvuympäristön takaaminen on ollut tärkeä osa useaa hanketta. Fyysinen turvallisuus on lisännyt lasten henkistä hyvinvointia hankkeissa muun muassa Angolassa, Venäjällä ja Venezuelassa. Kolmessa hankkeessa on kehitetty uusia tapoja tai menetelmiä toimia ja tehty yhteistyötä viranomaisien kanssa. Hankkeet ovat saaneet tunnustusta paikallisilta viranomaisilta muun muassa Venäjällä, Taiwanilla ja Palestiinassa.

- Mauritaniassa yläastetasolla opiskelevien oppilaiden vanhempien edellytykset tukea lastensa koulutusta ja hankkia perheelle toimeentuloa ovat vahvistuneet. 64 vanhempaa järjestyi 16 ryhmään, jotka saivat taloudellista tukea, oppivat pienyrityksyyden periaatteita ja valmiuksia hankkia tuloja.
- Kiinassa vapaaehtoisten työntekijöiden kapasiteetti on vahvistunut entisestään. Lasten hyvinvointi on parantunut sekä mieluisten koulunjälkeisen iltapäiväkerho - ja iltakerhotoiminnan tuloksena. Köyhimmille perheille annettu taloudellinen ja sosiaalinen tuki on parantanut perheiden asemaa ja lasten tasapainoista lapsuutta ja henkistä hyvinvointia. Lasten hyvinvointi ja elinolosuhteet ovat silminnähdessä parantuneet hankeaktiiviteettien seurauksena. Lasten kommunikointikyvyt ja tunteiden hallinta on parantunut.
- Angolassa Lubangossa Tchionguelon alueen asukkaiden tietoisuus monista asioista kasvoi ja vahvistui. Tietoisuutta lisättiin niin terveyteen liittyvistä asioista kuten aliravitsemuksesta ja alkoholin riskeistä kuin oman yrityksen perustamisesta ja kristinuskon perusteista. 150 lapselle tehtiin vuoden aikana kolme kertaa lääkärintarkastus ja 10 heistä sai tarvittavan hoidon. 15 perhettä aloitti oman bisneksen. Yleisesti tietoisuus paremman terveyden edellytyksistä, omista oikeuksista, kristinuskon perusteista ja Pyhän Hengen muuttavasta voimasta, koulutusmahdollisuuksista ja tasa-arvon perusteista vahvistavat muuttamaan koko yhteiskunnan peruspilareita demokraattisemmiksi.
- Nepalissa perheiden hyvinvoinnin lisääntyminen on lisännyt suoraan myös lasten ja nuorten hyvinvointia.
- Venäjällä syrjäytyneet lapset ovat saaneet perheen suojakodissa, jossa he ovat saaneet kehittyä ja kasvaa turvallisessa ja rakastavassa ilmapiirissä, mikä on tukenut heidän kasvuaan ja identiteettiään, ja auttanut heitä olemaan osana yhteiskuntaa. Syrjäytyneet lapset perheineen Viipurin alueella ovat voimistuneet avun ja tuen avulla. 42 syrjäytymisvaarassa olevaa lasta ja nuorta on saanut kokovaltaisen tuen ja huolenpidon suojakodin toiminnan kautta. Vanhempia on tuettu vanhemmuudessa, mikä on vahvistanut vanhempien ja lasten keskinäistä suhdetta. 149 vaikeassa asemassa olevaa perhettä on saanut apua ja tukea elämäänsä.

Lastensuojelu

Lastensuojelu kokonaisuudessaan kattoi 3,3 % koko kirkollisen työn ohjelmabudjetista (vuonna 2018 2,4 %). Työ jakaantui eri tavoitteiden alle. Lastensuojelua toteutettiin 13 hankkeessa kahdeksassa eri maassa 2019. Pääosa työstä kohdistui Angolaan, Etiopiaan, Israeliin ja Tansaniaan. Työ sisälsi lastensuojelukoulutuksia Lähetysseuran kumppaneiden henkilökunnalle, hankkeiden opettajille, vanhemmille ja kohdistuen lapsiin itseensä. Lisäksi toteutettiin vaikuttamistyötä sekä yhteisöperäisiä tapoja lisätä tietoisuutta lastensuojelun merkityksestä.

- Senegalissa lasten asema ja oikeus turvalliseen kasvuympäristöön vahvistuivat Senegalin luterilaisen kirkon toiminta-alueella. Yhteensä 70 henkilöä osallistui kahteen koulutukseen, joissa käsiteltiin ja saatiin työkaluja lapsiraskauksien ja -avioliittojen estämiseksi, perheväkivallan muodoista ja keinoista puuttua niihin, vammaisten lasten oikeuksista ja lasten hyväksikäytön ehkäisystä sekä orpojen ja katulasten tilanteesta.
- Tansaniassa tyttöjen asenne omaa ruumistaan kohtaan muuttui seksuaalivalistuksen myötä suojelevammaksi ja hyväksyvämmäksi. Albinismin kanssa elävien tyttöjen ammattikoulutuksessa opiskeltiin kädentaitojen lisäksi myös ihmisoikeuksia. Tyttöjen oma ymmärrys kasvoi ja he nostivat esiin monia vaikeita kysymyksiä. Monia albinismin kanssa eläviä tyttöjä käytetään seksuaalisesti hyväksi, ja ensimmäistä kertaa tytöt nyt ymmärsivät, että se on laitonta. Tytöt ovat saaneet ajankohtaista tietoa aidsista ja sen hoidosta, sillä monet heistä ovat saaneet jo tartunnan vanhojen uskomusten ja niistä johtuneiden hyväksikäyttöjen seurauksena.

8. ja 9. Vaikuttaminen: Poliittiset päättäjät, talousvaikuttajat ja kansalaisyhteiskunnan johtajat

Ulkomaantöön tavoite 8: Poliittiset päättäjät ja talousvaikuttajat tiedostavat ihmisoikeuksien toteutumisen esteitä ja toimivat niiden poistamiseksi.

Ulkomaantöön tavoite 9: Kansalaisyhteiskunnan johtajat puolustavat aktiivisesti syrjittyjen oikeuksia.

Ulkomaantöön tavoitteille 8 ja 9 on seuraavat yhtenäiset alatavoitteet: kirkot tekevät yhteiskunnallista vaikuttamistyötä, toimintamahdollisuudet vaikuttamistyön toteuttamiselle ovat vahvistuneet sekä vahvistamme verkostoja ja yhteisiä tavoitteenasetteluja vaikuttavuuden lisäämiseksi. Pyrimme vaikutamaan niihin, joilla on valtaa, jotta maailma olisi oikeudenmukaisempi ja syrjittyjen ihmisoikeudet toteutuisivat.

UT-8 kokonaisbudjetti oli vuonna 2019 noin 1 % Kirkollisen työn ohjelman budjetista. Työn osuus nousi selkeästi vuoteen 2018 verrattuna. Budjetin merkittävään kasvuun vaikuttaa erityisesti Mekongin alueen vähemmistökielityössä tehty vaikuttaminen. Kyseisessä työssä järjestettiin kansainvälinen konferenssi, ja mikäli tämän kulut vähentää tarkkailusta, on UT-8 budjetillinen kasvu maltillinen. Pääosa työstä toteutui Palestiinassa, Thaimaassa ja Virossa. Työ kohdistui ihmisoikeuksien tarkkailuun ja raportointiin, median kautta toteutettuun vaikuttamistyöhön sekä ihmisoikeuksia vahvistavaan vaikuttamistyöhön. Työssä nähtiin myös ennalta odottamattomia vaikuttamistyön tuloksia, kuten Palestiinassa hallinto on nähnyt kirkon koulujen mallin ammatilliseen opetukseen hyvin toimivaksi ja pyytänyt jakamaan kokemuksia kunnallisille kouluille. Tämän johdosta opetus- ja korkeakouluministeriö (Ministry of Education and Higher Education) päätti suunnitella erityisopetussuunnitelman hallinnon alaisiin kouluihin lukuvuonna 2018-2019. Siten kirkon koulun malli vaikuttaa laajemmin Palestiinan koulusektorin kehittämiseen.

Vähemmistökieliin liittyvä vaikuttaminen

Osaksi Mekongin vähemmistökielityön tuloksesta 16 Aasian ja Tyynenmeren maan opetusviranomaiset allekirjoittivat julkilausuman, joka kannattaa äidinkielistä perusopetusta lapsille, jotka eivät puhu maan virallisia opetuskieliä kotikielinsä. Julkilausuma luonnosteltiin hankkeen tukemassa konferenssissa Bangkokissa.

Vaikuttaminen vahvistanut yhteiskunnallisesti uusien mallien rakentumista

- Viron kirkon perhetyön hanke vahvisti kumppanuutta uuden hallituksen, väestöministerin ja sosiaaliministerin kanssa suoraan ja verkostokumppanuuden kautta. Vaikuttamisessa Lähetysseuralla itsellään on ollut vahva rooli toteutuksessa. Kirkon Perhekeskuksen perheväkivallan katkaisu ja perhekeskeinen hoito nostettiin valtion sosiaaliviraston hankkeen ja poliittisen vaikuttamistyön myötä yhteiskunnallisesti merkittävään rooliin. Tämä laatutakuu ja status takaa tulevaisuudessa valtion ja kuntien rahoituksen sekä palveluohjauksen, mikä puolestaan mahdollistaa kirkolle näkyvämmän roolin yhteiskunnallisen ongelman ratkaisijana sekä taloudellisen itsenäisyyden ulkomaisesta kumppanista.
- Venäjän yhteiskunnassa työ vaikeassa tilanteessa olevien perheiden kohtaan Dikonin vaikuttamistyön ansiosta on parantunut ja ymmärrys yhteiskunnan ongelmista on lisääntynyt. Yhteistyö viranomaisiin ja eri toimijoihin on vahvistanut säätön asemaa, lisännyt sen näkevyyttä ja vaikuttamismahdollisuudet työssä vammaisten oikeuden puolesta.

Vaikuttaminen lastenoikeuksien toteutumiseen

- Palestiinan kumppani Defence for Children International teki monipuolista vaikuttamistyötä paikallisesti sekä kansainvälisesti. DCI järjesti yhteensä 25 tapaamista Washingtonissa Yhdysvaltojen kongressin henkilökunnalle levittääkseen tietoisuutta palestiinalaisten lasten kohtelusta Israelilaisissa vankiloissa sekä H.R. 2407 (Promoting Human Rights for Palestinian Children Living Under Israeli Military Occupation Act)-aloitteesta. Lisäksi järjestettiin kansalaisyhteiskunnan toimijoille ja johtajille suunnattu kampanja ”No Way to Treat a Child” paikallisesti ja Euroopassa.

Kansalaisyhteiskunnan johtajiin kohdistuvaa vaikuttamistyötä **(UT-9)** toteutettiin vuonna 2019 yhteensä runsas 1 % ohjelman kokonaisbudjetista. Tavoitteeseen kohdistuvaa työtä tehtiin yhteensä seitsemässä hankkeessa. Tämä on suuri lasku aikaisempaan vuoteen, jolloin työtä tehtiin yhteensä 22 hankkeessa. Myös budjetillisesti tämä on alle puolet aikaisemmista vuosista. Muunmuassa Etiopian ja Nepalilaisien hankkeiden budjetit ovat pienentyneet. Vuonna 2019 UT-9 alaista vaikuttamistyötä tehtiin Angolassa, Etiopiassa, Nepalissa, Tansaniassa sekä globaaliyhteistyön kautta Luterilaisen Maailman liiton ja Kirkkojen maailmanneuvoston kautta. Pääosa vaikuttamistyöstä kohdistui uskontojen väliseen tai sisäiseen ja ekumeeniseen yhteistyöhön sekä vaikuttamistyöhön, mikä oli kohdistunut vahvistamaan vastuunkantajien velvollisuutta ihmisoikeuksien edistämässä. Lisäksi tehtiin lastensuojelua sekä suojele- ja oikeusaputyötä.

- Etiopiassa ”Syntyperään tai työhön perustuvan syrjinnän poistaminen” -hankkeessa on tehty vaikuttamistyötä liittyen yhteisön sisäisen inklusiivisen toiminnan vahvistamiseen. Niissä synodeissa, joissa inklusiiviotyötä on tehty aktiivisesti hankkeen alusta lähtien, on saavutettu lupaavia tuloksia. Synodien johtajat ovat sisäistäneet inklusiivisen merkityksen kirkolle ja edistäneet sitä aktiivisesti. Synodien johtajilta ja syrjittyjen vähemmistöjen edustajien välille luotiin keskusteluyhteyksiä, jotta voitiin kartoittaa inklusiivisen tilannetta eri synodeissa.
- Tansaniassa perinteiset johtajat ymmärtävänsä albinismin syntymekanismien ja tietävät, että saattavat kantaa siihen altistavaa geeniä tietämättään. He ovat myös saaneensa ymmärrystä sille, että albinismin kanssa elävät ovat samalla tavalla tuntevia ihmisiä kuin kaikki muutkin. Käsitys ja ymmärrys tästä on ollut aiemmin aivan toinen. Siten he pystyvät korjaamaan myös laajemman yhteisön käsityksiä albinismista.
- ”LML-kestävän kehityksen tavoitteet” -hankkeessa Luterilainen maailmanliitto jatkoi verkostoitumista eri toimijoiden kanssa ”Waking the Giant” -hankkeen puitteissa. Verkostoitumisen avulla LML:lle avautui odottamaton vaikuttamisen ikkuna. LML aloitti yhteistyön KAICIID-järjestön kanssa verkkopohjaisen kurssin kehittämiseksi kestävän kehityksen tavoitteista uskontopohjaisille toimijoille. Projektissa on mukana myös joitakin YK-toimijoita, yliopistoja ja ”Joint Learning Initiative on Faith and Local Communities”.

- Nepalissa kirkkojen johtajat ovat sitoutuneempia vaikuttamistyöhön ja toimivat aktiivisesti syrjittyjen ihmisryhmien hyväksi.

Lisäksi odottamattomia tuloksia raportoitiin Kolumbiassa, Israelissa, Nepalissa ja Papua-Uudessa-Guineassa sekä globaalisti Luterilaisen maailmanliiton kautta. Työ liittyi vaikuttamistyöhön vastuunkantajien velvollisuudesta syrjittyjen ihmisoikeuksien edistämiseen sekä uskontojen väliseen ja ekumeeniseen yhteistyöhön.

10. Kumppanikirkot ja -järjestöt

Ulkomaantyön tavoite 10: Kumppanikirkot ja -järjestöt toimivat ammattitaitoisesti ja hyvän hallintotavan mukaisesti.

UT-10 työssä vahvistamme kumppanien hyvän hallinnon osaamista, hankkeiden sisältöön liittyvää osaamista, hallinnollisia rakenteita, verkostoja ja taloudellista omavaraisuutta. Kumppaneiden hyvän hallinnon ja toimintakapasiteetin vahvistaminen on yksi kirkollisen työn ohjelman painopisteitä. Tavoitteen osuus kirkollisen työn kokonaisbudjetista oli vuonna 2019 26 %. UT-10:n alaista työtä tehtiin 74 hankkeessa 25 eri maassa ja kansainvälisen yhteistyön hankkeissa. Hankkeiden lisäksi UT-10 alaiseen työhön lukeutuvat Lähetysseuran kirkollisen työn koordinaattoreiden työ vahvistamassa kumppaneiden kapasiteettia ja tukemalla hankkeiden laatua ja toteutusta. Heitä toimi vuonna 2019 eri työalueilla yhteensä 10. Lisäksi eri puolilla maailmaa työskenteli Lähetysseuran temaattisia asiantuntijoita. Heidän työnsä vahvisti kumppanien temaattista ja hallinnollista kapasiteettia. Myös heidän työnsä tukee tavoitteet 10 toteutumista.

Tavoitteen 10 sisällä vahvistetaan kumppaneiden temaattista ja hallinnollista kapasiteettia joko hanke- tai organisaatiotasolla. Toiseksi työ vahvistaa organisaatioiden hyvän hallinnon rakenteita. Kolmanneksi vahvistamme eri toimijoiden välisiä verkostoja. UT-10 alaista työtä tehtiin yhteensä 74 eri hankkeessa 25 eri maassa. Alueista budjetillisesti merkittävimmät olivat Botswana, Angola, Senegal ja globaali yhteistyö. Työmuodoista selkeästi merkittävin (82 %) on kumppanin yleishallinnollisen kapasiteetin vahvistaminen. Toisena on kumppaneiden temaattisen kapasiteetin vahvistaminen (7 %).

Myös Felm Volunteer -ohjelman kautta työskentelevät vapaaehtoiset vahvistivat merkittävällä tavalla Lähetysseuran kumppaneiden toiminnallista-, hallinnollista- tai temaattista kapasiteettia. Heitä työskenteli eri alueilla vuonna 2019 yhteensä 31 (23 naista ja 8 miestä). Toimintamaita olivat Oman, Tansania, Thaimaa, Israel, Kolumbia, Viro, Bolivia, Namibia, Etiopia, Botswana, Kolumbia ja Kypros.

Kumppanin kapasiteetin vahvistaminen

Kumppanin yleishallinnollinen sekä temaattinen kapasiteetti vahvistuu

Lähetysseuran tekemällä kumppanien kapasiteettia vahvistavalla työllä on merkittäviä vaikutuksia tapaan, jolla kumppanit toteuttavat hankkeita ja sitä kautta hankkeiden tuloksiin. Useissa maissa kumppanien hallinnollinen kapasiteetti on lähtökohtaisesti suhteellisen alhainen, ja koulutusten ensimmäinen merkittävä seuraus on se, että kumppanit havahtuvat hyvän hallinnon ja raportoinnin merkitykseen. Näin on tapahtunut esimerkiksi Kambodzhassa. Botswanassa koulutuksen tulos näkyy raporttien parantumisena.

Kun kumppanin hallinnollinen osaaminen kasvaa, parempi kyky strategiseen suunnitteluun, seurantaan ja arviointiin lisäävät hankkeiden tehokkuutta ja tuloksellisuutta. Tämä näkyy esimerkiksi Senegalin luterilaisessa kirkossa, jossa kumppanin tietotaitoon suhteutettu mentorointi ja kouluttaminen ovat kasvattaneet yhteistyön tuloksellisuutta. Omavaraisuuden kasvu on vahvistanut

kirkon asemaa Senegalin yhteiskunnassa. Kummityön hankkeessa hallinnon parantuminen on lisännyt tuloksellisuutta useilla eri tavoilla. Raportointi ja monitorointi vaikuttavat siihen, että hankkeiden työntekijät saavat ajantasaista tietoa opiskelevien lasten tilanteesta. Näin hankkeen suunnittelu ja tulosseuranta paranevat. Kirkko on selkeästi ja aktiivisesti kehittänyt sisäistä valvontaa ja tätä kautta tuen suunnittelu ja kohdentuminen hyödynsaajille parantunut.

- Tansaniassa uusi strategia on ohjannut työtä ja koko Morogoron hiippakunta toimii tehokkaammin. Työ on keskiössä ja sen tekijöiksi pyritään osallistamaan kaikkia seurakuntalaisia.
- Verkostojen luominen on vahvistanut kumppanien työtä. Ranskan Marhaban-keskuksen innovatiivinen ote diakoniatyössä on luonut ja vahvistanut verkostoja niin kirkkojen välillä, maahanmuuttajatyötä tekevien tahojen välillä kuin keskuksen ja viranomaisten välillä. Osoituksena tästä ovat keskuksen opetusministeriöltä saama julkinen rahoitus.
- Pakistanissa hanketyö toi yhteen kansalaisyhteiskunnan eri toimijoita ja avasi uusia mahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnan yhteistyölle.

Kumppanin kapasiteetin vahvistaminen mahdollistaa itsenäisempää ja kestävämpää toimintaa. Kapasiteetin vahvistaminen mahdollistaa osaltaan myös kumppanin rahoituspohjan laajenemisen sekä omavaraisuuden kasvamisen.

- Botswanassa on nähtävissä, että kumppani ottaa ensimmäisiä askeleita toiminnan kestävyuden ja oman varainhankinnan kehittämiseksi. Työssä on ollut havaittavissa myös takaiskuja.
- Viisi Venezuelan luterilaisen kirkon edustajaa osallistui Bogotässä sisarkirkkojen tapaamisessa järjestettyyn taloushallinnon koulutukseen sekä gender- ja Waking the Giant -koulutuksiin, jotka vahvistavat kumppaneiden kapasiteettia ja osaamista talous-, gender- ja kestäväen kehityksen kysymysten saralla. Kumppanit jalkauttavat koulutuksen antia sekä omaan että sidosryhmiensä toimintaan.
- Kambodzassa CLO:n henkilökunta osallistui yhteiskunnallisen yrittäjyyden koulutukseen, jonka seurauksena sen ymmärrys toiminnan suunnittelusta ja kestävyuden parantamisesta kasvoi. CLO:n taloushallinnon työntekijät osallistuivat talouskoulutukseen, jonka myötä he oppivat tekemään budjetista rahoittajien formaatteihin sopivan.
- Botswanassa vuoden 2019 aikana tehtiin tiivistä yhteistyötä ohjelmakoordinaattorin ja Lähetysseuran alueellisen kit-koordinaattorin välillä. Vuoden aikana kumppani on ottanut ensimmäisiä askeleita toiminnan kestävyuden sekä oman varainhankinnan kehittämiseksi ja yhdessä asetetut tavoitteet ollaan saatu lähes maaliin. Uusin yhteistyö on hankelle verkkosivustojen rakentaminen ja sen kautta varainhankinta aloittaminen.
- Ranskassa Marhabanin Diakoniakeskuksen innovatiivinen ja jatkuvasti kehittyvä työote luo edellytyksiä kirkkojen diakoniatyön tunnustamiseen julkishallinnon taholta sekä verkostoyhteistyön vahvistumiseen maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kotoutumisessa. Osoituksena tästä ovat julkinen rahoitus (Marseillen kaupunki ja opetusministeriö) sekä eri kirkkokuntien edustajien yhteistyö.
- Useassa Venäjän hankkeessa raportoidaan seurakuntien aseman vahvistuneen.

11. ja 12. Konfliktin osapuolet ja rauhanrakentajat

Ulkomaantyön tavoite 11: Konfliktin osapuolet vahvistavat keskinäistä luottamusta ja työskentelevät yhteisten ratkaisujen löytämiseksi.

Ulkomaantyön tavoite 12: Rauhanrakentajat osallistavat konfliktin ratkaisun kannalta olennaisia ryhmiä, erityisesti naisia, rauhantyydytykseen.

Ulkomaantyön tavoite 11:stä pyritään kolmen alatavoitteen kautta. Ensinnäkin vahvistetaan konfliktin osapuolten tiedollista ja kokemuksellista kapasiteettia. Toiseksi pyritään katkaisemaan konfliktin kierre ja kolmanneksi työskennellään konfliktin piirissä olevien ryhmien parantumisen ja eheytyksen edistämiseksi.

Vahvistamme konfliktin osapuolten ymmärrystä omasta ja toisen osapuolen identiteetistä ja narratiivista. Työskentelemme konfliktin kierteen katkaisemiseksi ja tuemme konfliktin piirissä olleiden ihmisten ja ryhmien toipumista. Tavoitetta tuetaan vahvistamalla dialogi- ja sovintoprosesseja, vahvistamalla uskontojen välisiä, sisäisiä ja ekumeenista yhteistyötä ja lisäämällä yhteisön tietoisuutta.

Tavoitteen 11 alaista työtä toteutetaan yhdeksässä maassa sekä lisäksi globaalina yhteistyönä. Tavoite kattoi vuonna 2019 6 % Kirkollisen työn ohjelman kokonaisbudjetista. Budjetillisesti merkittävimmät maat ovat Oman ja Israel (kuten vuonna 2018). Muut alueet ovat suuruusjärjestyksessä globaali yhteistyö, Palestiina, Botswana (nousua), Syyria (nousua), Kolumbia (nousua), Pakistan, Tansania ja Etiopia (laskeneet). Työmuodoista tärkeimmät ovat uskontojen välinen ja -sisäinen ekumeeninen yhteistyö sekä psykososiaalinen tuki. Tavoitteen kokonaisbudjetti on kasvanut vuodesta 2018 noin prosentin verran.

Vuonna 2019 järjestettiin yhteensä 85 tilaisuutta, joissa osanottajia oli konfliktin eri osapuolten ryhmistä. Psykososiaaliseen toimintaan osallistui yhteensä 3 859 konfliktin osapuolta.

Konfliktinratkaisutaitoja ja yhteisöjen tietoisuuden lisäämistä

- Palestiinassa evankelisluterilaisen kirkon kouluissa kristityillä ja muslimioppilailta on osana lukujärjestystä rauhankasvatusta. Oppilaille opetetaan oman elämän konfliktinratkaisutaitoja. Koulutuksella on todennettu laajempia vaikutuksia yhteisön sisäisten ristiriitatilanteiden ratkaisuun sekä vastuunkantoon omasta elämästä ja siihen liittyvistä valinnoista.
- Israelissa Rossing Centerin työn tuloksena 773 opettajaa 34 juutalaisista ja arabikouluista sekä 154 opettajaharjoittelijaa osallistuivat koulutukseen, josta saivat työkaluja luokissa käytäviin keskusteluihin konfliktista. Tarkoituksena on päästä eroon ekstremismistä ja rasistisesta ajattelutavasta, jota oppilailta on havaittavissa. Myös 38 rehtoria osallistui saman aihepiirin seminaariin. Uusi elementti on nettipohjainen oppimismateriaali, johon on pääsy kaikilla vanhoilla ja nykyisillä opettajilla, jotka ovat osallistuneet ohjelman koulutukseen.
- Kolumbia: Rakenteelliseen väkivaltaan tottuneet ja monia kauheuksia elämässään kokeneet naiset ovat esimerkiksi Unelmien kutojanaisten-piirin toiminnan ansiosta voimaantuneet ja päässeet purkamaan kokemiaan asioita. Tilasta on syntynyt luottamuksellinen, mikä on hieno tulos jo itsessään Comuna 13-kaltaisella alueella. Osallistujia on noin 30 kerran kuussa. Ryhmän lisäksi tukea on annettu yksilötasolla. Lisäksi on onnistuttu verkostoitumisessa ja naisia on hakeutunut myös muihin kirkon toimintoihin mukaan.
- Kolumbia: Johtajien konfliktin ratkaisutaidot ovat vahvistuneet koulutuksen myötä, verkostoituminen vahvistunut ja hankkeen työntekijöitä on kutsuttu eri tilaisuuksiin sovinnonteosta ja uskontojen välisestä dialogista. Vahva osallistuminen Dipaz-prosessiin sekä Medellinin kaupungin maaforumin valmisteluun. Suuri saavutus myös se, että hankkeen työntekijät ovat mukana Medellinin rauhan neuvoston perustamisessa

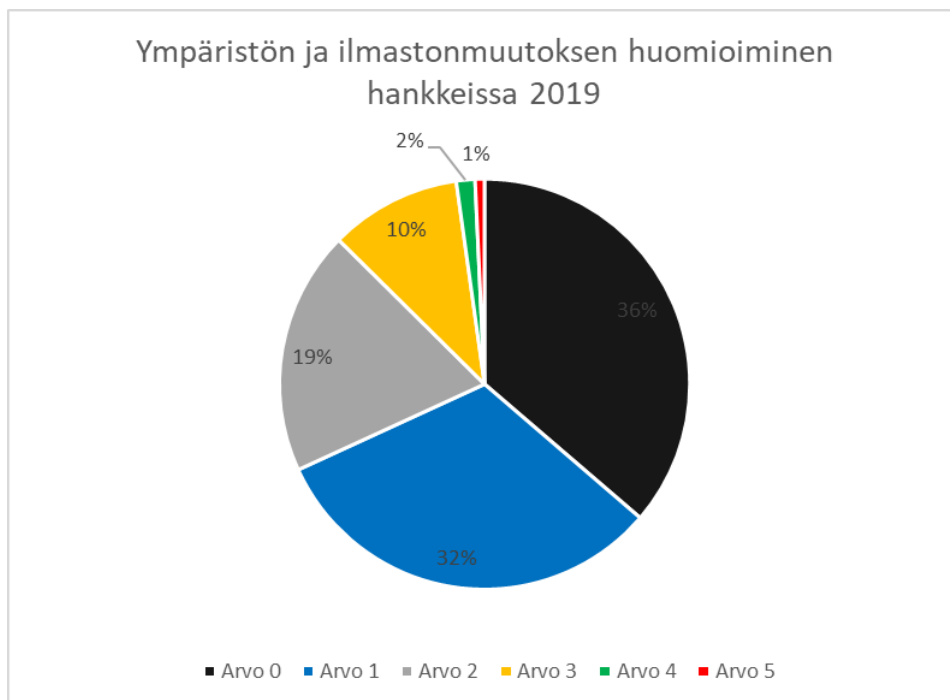

- Etiopia: Hankkeen kautta uskonnollinen suvaitsevaisuus ja uskonnon hyväksyminen ja arvostaminen yhteisöissä lisääntyi erityisesti alueellisissa uskontofoorumissa tehtävän yhteistyön kautta. Forumin jäsenille suunnattuun koulutukseen osallistui yhteensä 45 henkilöä, kuudesta eri uskonnollisesta yhteisöstä. Lisäksi dialogi- ja rauhantien taitojen koulutuksia järjestettiin nuorille ja naisille.
- Palestiinassa Itä-Jerusalemien YMCA:n toteuttaman työn ansiosta 91%:lla lapsista ja aikuisista, jotka saivat psykososiaalista tukea parempi mahdollisuus tulla toimeen traumansa ja/tai vammansa kanssa. 97% vastaajista kertoi elämänlaatunsa parantuneen tuen myötä. Lähetysseura tukee ohjelmassa nuoria, jotka vapautuvat vankilasta. Tuki mahdollistaa trauman jälkeisen henkisen tuen holistisesti huomioimalla tulevaisuuden kannalta keskeiset tarpeet, kuten opintojen jatkoa varten tarvittavan tukipetuksen tai ammattiin valmistumisen tai työpaikan saamisen.

UT-12:n alaista työtä tehtiin neljässä eri maassa, joista merkittävimmät olivat Oman, Pakistan ja Israel. Keskeiset työtavat olivat rauhanrakentajien dialogi- ja sovintoprosessien tukeminen ja temaattinen kapasiteetin vahvistaminen. Vuonna 2019 toteutettiin yhteensä 72 uskonnollisten ryhmien välistä fasilitoitua tilaisuutta. Tavoite kattoi prosentin koko Kirkollisen työn ohjelmasta. Tavoitteen kokonaisbudjetti on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna, mikä onkin ollut ohjelman resurssien jakaantumisen tavoitteena UT-12:n osalta.

- Etiopia: Hankkeen kaikki aktiviteetit tähtäävät siihen, että aikaisemmin työn ja syntyperän perusteella syrjityt voisivat tulla täysivaltaisiksi seurakunnan ja yhteisön jäseniksi. Inklusiosta koulutetaan seurakunnissa. Työtä ohjaa kussakin synodissa neuvottelukomitea, jossa on edustajina myös syrjittyjen ryhmien edustajia. Tavoitteena on, että aiemmin työn ja syntyperän perusteella syrjityt ihmiset tulevat paitsi osallisiksi myös antavat oman panoksensa kirkon työhön. Raportointivuoden aikana inklusion eteen työskenneltiin aktiivisesti ja lupaavin tuloksin seitsemän synodin alueella. Viiden synodin alueella työ on aloitettu ja tukea tarvitaan edelleen. Inklusiotyössä oleellista on myös sovinnon rakentaminen aikaisemmin syrjittyjen ja valtaväestön välille. Merkinä tästä voi olla esimerkiksi se, että yhteisen jumalanpalveluksen viettäminen on mahdollista.
- Pakistanissa uskonnollisten ryhmien väliset jännitteet ovat kasvaneet. Vähemmistöjä kohtaan on esimerkiksi hyökkäyksiä. Khyber Pakhtunkhwan alueella tällaiset ongelmat ovat kuitenkin huomattavasti vähemmän moniin muihin provinssiin verrattuna. Tähän on vaikuttanut paljon uskonnollisten johtajien aktiivinen yhteistyö ja esimerkki jäsenilleen. Uskontojen välistä yhteyttä rakentavia tapahtumia on järjestetty. Peshawarin alueen uskonnollisten johtajien säännölliset tapaamiset ovat edistäneet suvaitsevaisuutta ja rauhanomaista rinnakkaiseloja eri uskonnollisten yhteisöjen välillä.
- Omanissa koulutuksiin osallistuneet ovat oppineet oman identiteetin ymmärtämisen lisäksi ymmärtämään toista tämän uskonnollisista lähtökohdista käsin ja näkemään toinen enemmän ystävänä kuin toiseuden kautta. Osallistujat ovat myös edistäneet uskontojen välistä kohtaamista omilla konteksteillaan, esimerkiksi Tansaniassa, Nigeriassa ja Pakistanissa.

Läpileikkaavat teemat

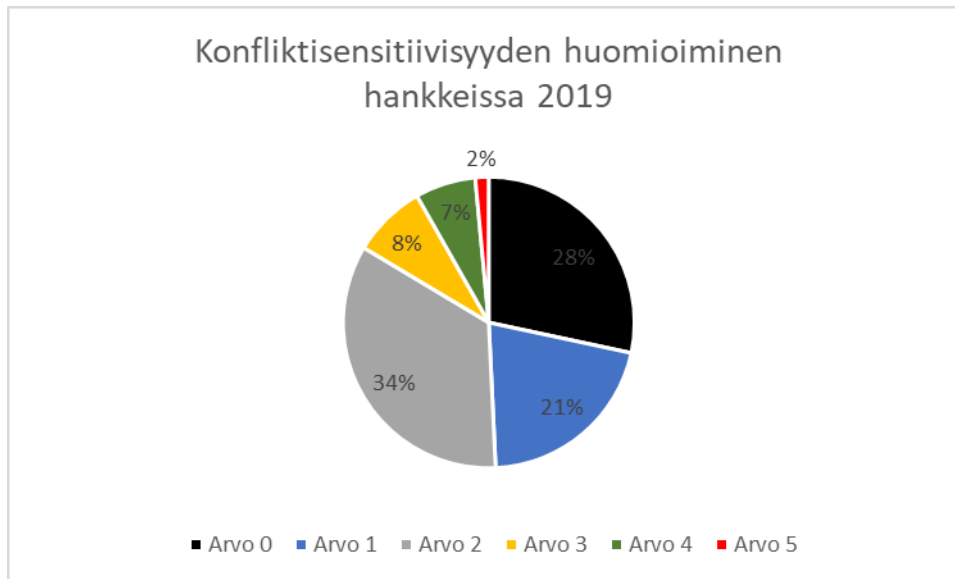

Kuva 3: Ympäristön ja ilmastonmuutoksen huomioiminen hankkeissa arvosanoin 0-5.

Kirkollisen työn ohjelman läpileikkaavista teemoista ensimmäinen on ympäristö ja ilmastonmuutos. Ympäristön ja ilmastonmuutoksen huomioiminen on olennaista kaikissa organisaation toiminnan vaiheissa. Ympäristön ja ilmastonmuutoksen huomiotta jättäminen voi aiheuttaa tilanteen, jossa suunnitelluja tuloksia ei saavuteta. Toisena mahdollisena riskinä on tuloksien heikko kestävyys.

Vuonna 2019 Kirkollisen työn hankkeissa vain 3 % hankkeista on huomioinut ympäristön ja ilmastonmuutoksen läpileikkaavana teemana erinomaisella tai hyvällä tavalla (arvot 4 ja 5). 10 % hankkeista huomioi läpileikkaavan teeman kohtuullisella tavalla (arvo 3). 51 % hankkeista teema on huomioituna jossakin määrin tai heikosti (arvot 1 ja 2). Kuitenkin 36 % hankkeista läpileikkaavaa teema ei ole huomioituna ollenkaan (arvo 0).

Hyvän tai erinomaisen arvon saaneet hankkeet olivat globaalin yhteistyön hankkeita tai hankkeita, jossa on osallistuttu Lähetysseuran järjestämään ilmastonmuutos- ja katastrofien varautumisen koulutukseen vuonna 2019. Hankeaktiviteetteihin on lisätty luonnonsuojelun merkitystä korostavia toimia. Kohtuullisella tavalla teeman huomioivissa hankkeissa on mukana joitakin ympäristönsuojelullisia elementtejä, mutta ei toimintaa läpileikkaavasti. Tällaisia elementtejä on raportoitu mm. muovipussien käytön vähentäminen ja sähkön ja paperin säästäminen, jätteiden käsittely ja kierrätys tai puiden istuttaminen. Niissä hankkeissa, joissa teemaa ei ollut huomioitu lainkaan, nostetaan esille esimerkiksi työn luonne: ”Työ on luonteeltaan sellaista, kuten Raamatunkäännöstyö, missä ympäristöä on vaikea huomioida mutta myöskään toiminnalla ei ole ympäristövaikutuksia”.

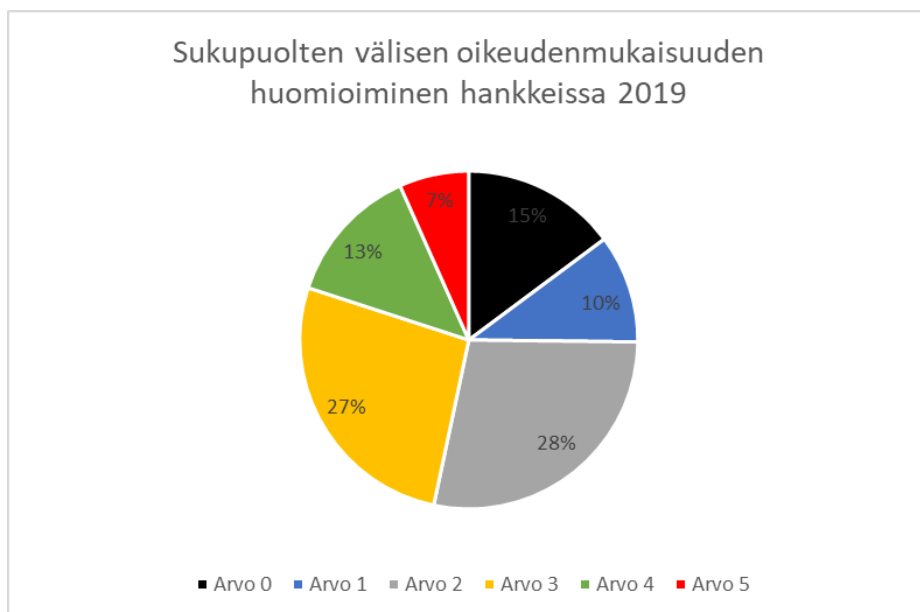

Kuva 4: Konfliktisensitiivisyyden huomioiminen hankkeissa arvosanoin 0-5.

Kirkollisen työn ohjelman läpileikkaavista teemoista toinen on konfliktisensitiivisyys. Konfliktisensitiivisyys on työtapana, jonka tavoitteena on vahvistaa alueen vakautta lisääviä ominaisuuksia ja vähentää osaltaan työn mahdollisia kielteisiä ja konfliktipotentialia nostavia tekijöitä. Konfliktisensitiivisyyttä vahvistavien hankehallinnon työkalujen tarkoituksena on auttaa tiedostamaan konfliktidynamiikkaa.

9 % hankkeista vuonna 2019 huomioi konfliktisensitiivisyyden joko erinomaisesti tai hyvin. Näitä hankkeita oli erityisesti globaaliyhteistyönä toteutettavat verkostohankkeet sekä konfliktisensitiivisillä alueilla toteutettavat hankkeet maissa kuten Etiopiassa, Omanissa, Palestiinassa ja Kolumbiassa. Samoin esimerkiksi Ranskassa maahanmuuttajatyössä raportoidaan, että hankkeessa on tutkittu Marseillen toimintaympäristön maahanmuuttajataustaisia yhteisöjä ja tietoisesti kehitetty toimintatapoja, jotka alentavat ryhmien välisiä rajoja ja jännitteitä. Suunnittelussa huomioidaan ryhmien tarpeet ja suunnitelmaa tarkistetaan ja toimintaa kehitetään silloin kun siihen huomataan aihetta.

8 % hankkeista teema oli integroitu kohtuullisella tavalla. Tällaisia hankkeita on muunmuassa Nepalissa ja Israelissa, joissa hankesuunnittelussa on teema otettu monipuolisesti huomioon. Yli puolesta (55 %) hankkeista teema näyttäytyi työssä vain jonkin verran tai hyvin vähän. Pääosa näitä hankkeista olivat vähemmän konfliktiherkillä alueilla, mutta mukana on myös alueita, kuten Pakistan, osa Nepalin hankkeita ja Venezuela, joissa teeman integroimisen voi nähdä relevanttina tulevaisuudessa. 28 % hankkeista teemaa ei ollut huomioitu hankkeissa lainkaan. Keskeisenä taustasyynä teeman heikkoon integroimiseen on konfliktisensitiivisyys-käsitteen epäselvyys ja vaikeasti ymmärrettävyys.

Kuva 5: Sukupuolten välisen oikeudenmukaisuuden huomioiminen hankkeissa arvosanoin 0-5.

Kolmas läpileikkaava teema on sukupuolten välinen oikeudenmukaisuus. Sukupuolten välinen oikeudenmukaisuus tulee huomioida kaikessa toiminnassa niin toimintaa ohjaavissa periaatteissa kuin käytännön tasolla. Teema tarkoittaa naisten ja miesten ihmisarvon suojelemista ja edistämistä. Käytännössä sukupuolten välinen oikeudenmukaisuus ilmenee naisten ja miesten välisenä tasa-arvona ja valtasuhteiden tasapainona. Se näkyy myös syrjivien sekä etuoikeuksien ja sortoa ylläpitävien rakenteellisten järjestelmien poistamisena.

Kirkollisen työn ohjelman hankkeista 20 % huomioi sukupuolten välisen oikeudenmukaisuuden läpileikkaavana teemana joko hyvin tai erinomaisesti. Tulos pysyi prosentuaalisesti lähes samana (19 %) kuin vuonna 2018. Keskimääräisen arvion (arvo 3) sai 27 % hankkeista, kun se oli vuonna 2018 vain 21 %. Silti noin 38 % hankkeista on arvioitu vain tasolle 2 ja 1. Noin 15 % ei huomioi teemaa toiminnassaan lainkaan. Suunta on kuitenkin nousujohteinen vuoteen 2018 verrattuna, jolloin 0-arvon sai lähes 20 % hankkeista.

Arvon 4 ja 5 saaneissa hankkeissa sukupuolten välinen oikeudenmukaisuus on integroitu onnistuneesti. Tällaisia hankkeita on globaaliyhteistyössä toteutettavissa hankkeissa sekä Etiopiassa, Nepalissa ja Latinalaisessa Amerikassa: erityisesti Kolumbiassa ja Venezuelassa. Näillä alueilla on useita erinomaiset tulokset saavuttaneita hankkeita. Myös hankkeet Israelista, Palestiinasta, Omanista, Tansaniasta, Thaimaasta ja Mauritaniasta saivat korkean arvostelun.

Arvon 3 saaneissa raportoidaan merkittäviä panostuksia teeman integroimiseksi. Esimerkiksi organisaation johtoon oli valittu nainen ja teemaa huomioidaan kaikissa sisällöissä, sekä on suunniteltu erikoisohjelmia naisille, jossa käsitellään sukupuoleen liittyviä tarpeita. Useassa hankkeessa korostui että kaikilla sukupuolilla on yhtäläiset mahdolliset koulutukseen, hankkeen suunnitteluun ja osallistumiseen. On raportoitu organisaatiotasolla tehtävästä valtavirtaistamistyöstä, kuin sukupuolten balanssin huomioimisesta henkilöstövalinnoissa. Useisiin hankkeisiin on integroitu viestejä tai opetusta tasa-arvosta. Muutamassa hankkeessa todettiin, että kulttuuriset tavat tai perinteet vaikuttavat niin, että asiat etenevät hitaasti.

Teeman läpileikkaavuus toteutuu heikosti erityisesti Angolassa ja Papua Uuden-Guinean hankkeissa, sekä osin Kiinalaisella alueella, Botswanassa ja Thaimaassa. On huomionarvoista, että toisinaan saman alueen eri hankkeet voivat saada varsin erilaisen pisteytyksen, joten teeman onnistunut integrointi on sekä kumppani- että hankekohtaista. Niissä hankkeissa, joissa teemaa ei ollut huomioitu lainkaan, raportoidaan, ettei teemaa ole huomioitu hankesuunnittelussa eikä sitä pidetä relevanttina (esim. Raamatunkäännöstö).

Riskit

Kirkollisen työn ohjelmassa arvioidaan vuosittain sekä työn ulkoisia että sisäisiä riskejä. Vaikka suunnittelemme oman toimintamme ja kumppanin kanssa toteutettavat hankkeet tarkasti, on aina mahdollista, että ulkoiset tai sisäiset riskit vaarantavat toimintamme. Tämä vuoksi seuranta ja ennakoiva riskienhallinta ovat tärkeä osa työtämme. Kirkollisen työn ohjelmatasolla olemme huomioineet keskeisimpiä riskejä tavoitekohtaisesti (UT). Tavoitekohtainen riskiluettelo löytyy Kirkollisen työn tuloksetraportista, samoin kuin muutkin riskitaulukot. Vuosittain arvioidaan 14 ulkoista riskiä sekä 22 sisäistä riskiä ja niiden kehitystä. Ohjelmassa on arvioitu ja laadittu myös riskien toteutumista ennaltaehkäisevät toimenpiteet.

Verrattaessa vuoteen 2018 ei ulkoisten riskien keskiarvoissa ole järin suurta muutosta: 5/14 on noussut, 6/14 laskenut ja 3/14 pysynyt samana.

Suurin, ja merkittävä, nousu on tapahtunut riskiarvossa 1.1: Kirkon toimiala pienenee poliittisista tai turvallisuussyistä. Riskin keskiarvo on noussut 6.5:stä 9.1:teen. Kansalaisyhteiskunnan tila vaikuttaa monellakin alueella olevan kapenemassa, sillä myös riskit 2.1, 5.1, 6.1 ja 8.1 ovat nousseet. Riski 1.1 korostuu erityisesti Venezuelassa, Nepalissa, Mauritaniassa, Boliviassa ja Hongkongissa.

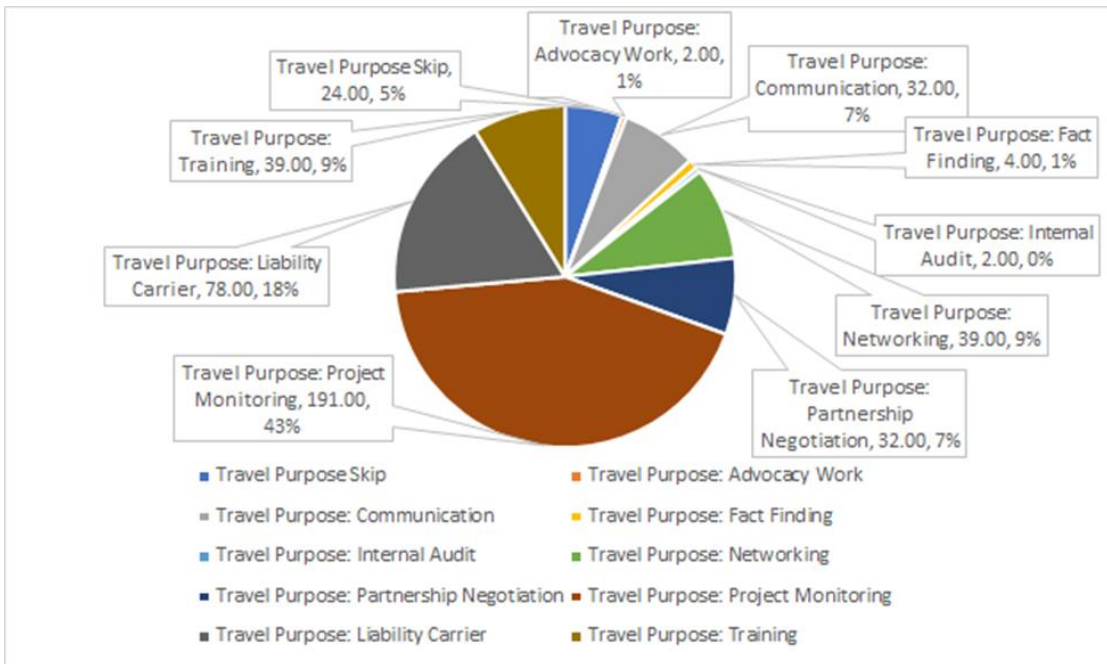
Ulkoisista riskikeskiarvoista viime vuoteen nähden suurin lasku on tapahtunut riskiarvossa 4.1: Erityisopettajia on liian vähän tai ei lainkaan. Tässä tosin on huomattava, että osaan ei ollut kirjattu korkeaa riskiarvoa, vaikka samalla oli todettu, ettei erityisopettajia ole välttämättä lainkaan.

Kirkollisen työn sisäisiä riskimittareita on 22. Verrattaessa vuoteen 2018 on vain kaksi sisäistä riskiarviota on noussut, lähes kaikki ovat laskeneet (19/22) ja yksi pysynyt samana. Suurin nousu oli riskimittarissa 5.3: Vähemmistöt eivät tiedosta äidinkielen merkitystä oppimisessa ja voivat itse väheksyä omaa kieltään ja kulttuuriaan. Suurin lasku sen sijaan oli riskimittarissa 6.3: Yhteisön tietoisuus ihmiskaupasta on heikko eikä ihmiskauppaa osata varoa.

Korkeimman riskiarvion on aiempien vuosien tapaan saanut mittari 10.4: Hallinnollinen ja taloudellinen osaaminen on heikkoa kumppanin henkilöstössä ja/tai henkilökuntaa on liian vähän. Riski korostuu erityisesti maissa kuten Bolivia, Kiina, Angola, Nepal, Senegal, Taiwan, Thaimaa, Venezuela sekä Kambodža, Kolumbia, Oman, Pakistan, Venäjä.

Seuranta ja arviointi

Hankeseurantaa tehtiin vuoden aikana kattavasti. Matkoja tehtiin yhteensä 419. Yksittäinen matka on useasti sisältänyt erilaisia toimintoja. Liki puolet matkoista oli seurantamatkoja hankkeisiin. Muita merkittäviä syitä oli verkostoituminen, viestinnälliset tarpeet, koulutus ja rahoitus- ja kumppanusneuvottelut. Seurannan tuloksena hankkeista saatiin kattava ymmärrys niin tuloksien kun haasteiden osalta. Kumppania myös tuettiin muun muassa hankehallinnollisissa tehtävissä ja raportoinnissa. Toiminnan tuloksena uusien hankkeiden sisältöjä suunniteltiin yhdessä sekä vahvistettiin Lähetysseuran ja kumppaniorganisaatioiden välistä kumppanuutta. 23 hankkeessa ei vierailtu vuonna 2019.

Kuva 6: Kirkollisen työn hankkeisiin tehdyt matkat 2019.

Liitteet

LIITE 1: Toiminnanohjauksen suunnitelma

LIITE 2: Kirkollisen työn yksityiskohtainen tulosraportti 2019